

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVIII JULY - LIEPOS 1, 1993 Nr. 24

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

JAV LB POLITINĖ KONFERENCIJA DIDŽIAJAME DETROITE

Saulius Šimoliūnas

LDDP laimėjus didžią daugumą seime ir prezidentūrą, o išeivijai palaikius opozicinius kandidatus, susidarė trintis tarp Lietuvos valdžios ir išeivijos. Tai buvo dar daugiau paaštrinta Lietuvos ambasadoriaus Stasio Lozoraitio atleidimu.

Užvesti dialogą su Lietuvos vyriausybe įvairiais klausimais buvo sušaukta JAV LB politinė konferencija, kuri įvyko 1993 m. birželio 19-20 d.d. Dievo apvaizdos Lietuvių Parapijos salėje Southfield, Michigan ir kuri sutraukė Lietuvos ministrą pirmininką Adolfą Šleževičių, ambasadorių Stasį Lozoraitį, Lietuvos Centro judėjimo pirmininką Romualdą Ozolą, Lietuvos Socialdemokratų partijos pirmininką Aloyzą Sakalą, Tėvynės Sąjungos atstovą Saulių Šaltenį, Lietuvos buvusios laikinosios vyriausybės ministrus Adolfą Damašį ir Mečį Mackevičių, išeivijos pranešėjus Valdą Adamkų, Rimą Domanskį, Juozą Kazicką, Tomą Remeikį, kun. Antaną Saulaitį, Kazį Ambrozaitį, Vaivą Vėbraitę – Gustienę, Sigitą Miknaitį, Juozą Polikaitį, Vytautą Biečiauską, Vytautą Vardį, diskusijų moderatorius Antaną Razmą, Stasį Barą, Reginą Narušienę, Joną Valaitį, Algį Rugienį, rezoliucijų komisijos pirmininką Bronių Nemicką ir 200 atstovų ir svečių nuo New Yorko iki Kaliforni-

jos, nuo Floridos iki Kanados.

Vietiniai pranešėjai Valdas Adamkus išreiškė išeivijos rūpestį dėl valstybės valdymo koncepcijos, kai opozicijai nėra leidžiama dalyvauti įstatymų leidime ir valdžioje – jei ten bus bendradarbiavama, tuomet ir išeivija bendradarbiaus su valdžia; Rimas Domanskis pasisakė dėl dvigubos pilietybės reikalavimo Lietuvai: Juozas Kazickas pristatė liūdną Lietuvos ekonomijos vaizdą ir kvietė padėti Lietuvai, Tomas Remeikis sakė jog yra laikas baigti izoliacijos laikotarpį ir reikia jog išeivija ir Lietuva būtų ne mes ir jūs, o viena; kun. Antanas Saulaitis iškėlė savanoriškos tarnybos pirmumą net balsavimams; Kazys Ambrozaitis pranešė apie I Laisvę Fondo perkėlimą Lietuvon; Sigitas Miknaitis kalbėjo apie skautų bendradarbiavimą; Juozas Polikaitis kalbėjo apie ateitininkų judėjimą per visą pasaulį; Vaiva Gustienė apie mokytojų bendradarbiavimą.

Ilgesnius pranešimus padarė psichologijos profesorius Vytautas Bieliauskas ir politinių mokslų profesorius Vytautas Vardys. Pirmasis iškėlė sužeistos psichologijos pobūdį Lietuvoje: komunizmas mirė, o nėra lavono. Reikia prisiimti kaltę ir viešai atsisakyti / atsiprašyti kas buvo anksčiau daryta ir tautai nusikalsta. Ta katarzė padėtų

Mažosios Lietuvos Patriarko Martyno Jankaus anūkai Ieva Jankūtė iš New Yorko ir Endrius Jankus iš Australijos Šilutėje per Martyno Jankaus palaikų laidotuves gegužės 27-30 d.. Kairėje Šilutės bibliotekos vedėja ir iškilnių organizatorė Giedrė Leškytė.

sugrąžinti teisę ir teisingumą, atsisakyti privilegijų, gyventi pagal dekalogą, parinkti tikrus specialistus valdžiai. Antrasis kalbėjo apie politinės kultūros išvystymą Lietuvoje, kurioje dar daug autoritarizmo ir išsigandimo vietoj kompromisų kūrybos, kas ir yra demokratijos sprendimų derinimo širdis. Konstitucija buvo priimta iš baimės, nes LDDP ir opozicija bijojo vienos partijos dominavimo. Tačiau su konstitucija elgiamasi kavalieriškai. Brazauskas ir dabartinė valdžia ją laužo ir lenkia savo tikslams dar net daugiau negu sąjūdininkai laikiną konstituciją.

(Nukelta į 9 psl.)

Ketvirtojo Lietuvos Respublikos Prezidento PIRMASIS ŠIMTADIENIS

A. Bundonis, Vilnius

Š.m. birželio 3 d. suėjo 100 dienų nuo Lietuvos Respublikos Prezidento Algirdo Brazausko inauguracijos. Nors jubiliejus, palyginus, ir labai kuklus, tačiau Lietuvos visuomenė jį pakankamai gyvai aptarinėjo ir vertino. Greičiausia tokį dėmesį sukėlė paties Prezidento kalba, pasakyta jubiliejaus išvakarėse per Lietuvos televiziją.

Tyrinėjant per praėjusį šimtą dienų spaudoje paskelbtus vertinimus, nesunku pastebėti, jog dauguma jų turi gana ryškų skepticizmo atspalvį, o kai kurie netgi pabrėžtinai neigiami. Yra, žinoma, ir teigiamų vertinimų, tačiau jų autoriai, kaip taisyklė, būvę artimi A. Brazausko bendražygiai LKP ir dabar nemažiau aktyvūs LDDP veikėjai bei jos rėmėjai.

O kaip gi yra iš tikrųjų? Nepretenduojant į absoliučiai neklystančio vertintojo vaidmenį, manyčiau, kad nesuklysiu sakydamas, jog teisūs tie, kurie savo vertinimus grindžia ne iš piršto laužtomis liaupsėmis, arba, iš anksto turėdami neigiamas nuostatas, pernelyg tirština juodas spalvas. Reikalas, visų pirma, yra tas, kad per 100 veiklos dienų, esant šalyje tokiai suirutei, vargu ar galima padaryti ką nors tokio ypatingai didelio, kas leistų vienareikšmiškai pasakyti taip arba ne. Tačiau kaip ten būtų, per tas 100 dienų pa-

stebimų poslinkių į gerąją pusę Lietuvos žmonės tikrai nepajuto.

Rinkdami Prezidentą visi tikėjosi ir norėjo valsybės priešakyje matyti asmenybę, kuri, siekdama svarbiausio tikslo – gerovės savo šaliai – būtų atspari atskirų politinių grupuočių spaudimui ir joms nepataikautų. Deja, kaip dabar jau matyti, šiuo požiūriu tenka labai ir labai nusivilti.

Nereikia būti eruditui, kad suprastum jog Prezidentas dar neįstengė įveikti partinių nuostatų ir per šį laikotarpį neretai veikė tik kaip paklusnus LDDP valios vykdytojas.

Tokiam teiginiui patvirtinti faktų ieškoti toli nereikia. Pažiūrėkime tik tai kas dedasi mūsų Seime. Juk tenai LDDP frakcija, naudodamasi mechanine balsų dauguma, tikrąja to žodžio prasme, savivaliauja. Na, o prezidentas iki šiol tebuvo tik pasyvus tokio, pasipiktinimą keliančio spektaklio stebėtojas. Savo kalboje A. Brazauskas minėjo, kad jam neretai tenka būti arbitru Seime. Tačiau, kaip žinome, tik dviem atvejais – dėl Vilniaus savivaldybės paleidimo ir dėl dividendų apmokestinimo – Prezidentas nepritarė Seimo daugumos nutarimams. Betgi ir vėl tenka priminti, kad taip buvo padaryta tik visuomenei labai aktyviai įsikišus.

(Nukelta į 3 psl.)

Iš ekonominės konferencijos – Baltic Business and Investment Opportunities in Lithuania – įvykusios Washingtone. Ambasadorius Stasys Lozoraitis dalyvių garbei surengė priėmimą Ambasadoje. Iš kairės: Ambasadorius Stasys Lozoraitis, John Zerr, firmos Ballard, Sparh, Andrews & Ingersoll atstovas, Julius Novickas, Lietuvos Informacijos instituto direktorius bei Lietuvos Ekonomistų Sąjungos prezidentas, Pamela Green, JAV Prekybos Departamento Baltijos šalių skyriaus vadovė.

Ambasadorius Stasys Lozoraitis sveikina konferencijos dalyvius.

Pauliaus Mickaus nuotr.

Girdėta iš Vienos ir kitur

• ŠIA SAVAITĘ IŠ VILNIAUS, ELTOS SIUNČIAMŲ ŽINIŲ NEGAVOME. Kaip paprastai, mums ir nepranešė, kodėl neatsiuntė. Tik žinome, kad ten vyksta nauji persitvarkymai, kad yra paruoštas nepalankus spaudos reikalų tvarkymo įstatymas, dėl kurio jau dabar pradedama demonstruoti ir labai kritiškai rašyti.

• BIRŽELIO 23 D. LIETUVOS DELEGACIJA PASAULINĖJ ŽMOGAUS TEISIŲ KONFERENCIJOJE, VIENOJE, IŠPLATINO PRANEŠIMĄ SPAUDAI, kad Lietuva padarė pareiškimą trijų Baltijos valstybių vardu. Pareiškime Lietuvos atstovė G. Damušytė pateikė pasiūlymus dėl Jungtinių Tautų žmogaus teisių struktūrų stiprinimo. Atkreipdama dėmesį į valstybių pareigą remti ir ginti žmogaus teises. Ji pabrėžė ir tarptautinės bendruomenės pagalbinių rolę, ypač kai valtybė tampa represijų įrankiu.

Pareiškime sakoma, kad reikia ugdyti žmogaus teisių kultūrą, ypač ten "kur žmogaus teisės ginančios valstybinės struktūros yra silpnos ar jų iš viso nėra." Baltijos valstybių delegacijoms yra aišku, kad pagarba žmogaus teisėms, tiesinė valstybė ir demokratinės institucijos yra geriausios priemonės užkirsti kelią žmogaus teisių pažeidimams. Todėl Baltijos valstybių delegacijos siūlo, kad esant ekonominiams nuosmukiui pasaulyje, regioninės organizacijos ir institucijos dalintųsi darbais vystant technines pagalbos žmogaus teisių ir demokratizacijos programas, siekiant jas inkorporuoti į visuotinius vystymosi procesus. Tuo tikslu patartina įtraukti Jungtinių Tautų padalinius ir jų partnerius – nacionalines institucijas ir visuomeninės organizacijas į darbą.

Pareiškime taip pat pritariama idėjai, kad žmogaus teisės yra universalios. Šia tema vyksta aštrios ideologinės diskusijos konferencijos debatuose. Vieni tvirtina, kad Vakarų valstybių žmogaus teisių koncepcija, kuri kelia asmens laisvę kaip idealą, neatspindi besivystančių kraštų pozicijos, kurioje labiau akcentuojama ekonominė, socialinė ir kultūrinė specifika. Pareiškime pabrėžiama, kad žmogaus teisių universalumo pripažinimas nereiškia kultūrinio, religinio ir ekonominio išsivystumo savitumo neigimo. Atvirl ščiai, šis universalumo principas jungia pasaulį.

Baltijos valstybių nuomone, Jungtinių Tautų Organizacija turi užtikrinti, kad jos žmogaus teisių padaliniai veiktų operatyviai ir, kad tam darbui būtų skiriama daugiau lėšų iš JTO biudžeto.

Baltijos valstybės pritaria JT Aukštojo Komisarо žmogaus teisėms posto steigimui ir, kad žmogaus teisės būtų vienas iš JT taikos palaikymo operacijų bei humanitarinės pagalbos programų aspektų. "Mūsų nuomone, "sakoma pareiškime," tai žymiai sustiprintų prevencinę diplomatiją."

Baigdama pareiškimą Lietuvos atstovė taip pat pabrėžė, kad Baltijos valstybės remia JT Žmogaus Teisių Centro Ženevoje ir jo filialo New Yorke stiprinimą.

Pasaulinė žmogaus Teisių Konferencija baigs darbą penktadienį, birželio 25 d., kada tikimasi priimti baigiamąjį dokumentą. Dokumento tikslas: paskelbti pasauliui veiklos planą žmogaus teisėms ginti. Derybos dėl dokumento, sunkiai juda pirmyn, nes kai kurie besivystantys kraštai, nepritardami žmogaus teisių sampratai, blokuoja darbo eigą.

• KOKS DIDELIS DĖMESYS SKIRIAMAS ŠIAI KONFERENCIJAI galima suprasti iš to, kad į Vieną, Austrijos sostinę, kur konferencija vyksta, iš 111 valstybių suvažiavo virš 5000 atstovų.

Į tą konferenciją net ir iš Lietuvos į Vieną buvo nusiųsti 5 ar 6 atstovai, vadovaujant pačiam Užsienio reikalų ministeriui Povilui Gyliai.

Konferencija vyko dvi savaites. Buvo pasakyta šimtai kalbų. O ar nors kiek pagerės mažųjų valstybių žmogaus teisės santykiaujant su didžiosiomis, po kelių metų, o gal ir greičiau patys patirsime.

• LIETUVOS TEISINGUMO MINISTRAS JONAS PRAPIESTIS ĮTEIKĖ MANTIJAS IR SPECIALIUS ŽENKLUS AŠTUONIEMS KONSTITUCINIO TEISMO TEISĖJAMS.

Teisėjų mantijų ir ženklų įteikimo ceremonija vyko antrą kartą. Aukščiau juos gavo 45 Aukščiausiojo Teismo teisėjai. Mantijų modelį sukūrė dailininkė Rima Karpavičienė, ženklą su Vytimi – dailininkas Rimas Karpavičius. Juodu aksomu papuoštas juodos vilnos mantijas iš Kauno "Drobės" ir "Silvos" audinių pasiuvo Vilniaus modelių namai. Ženklus pagamino Telšių akcinė bendrovė "Praktika". Iš viso jau yra pasiūta 350 tokių mantijų: jomis pirmą kartą pokaio metais pasidabins visi Lietuvos teisėjai.

Iš Lietuvos ateinantieji laiška kalba, kad tų teisėjų dauguma, papuošta gražiais rūbais ir garbingais ženklais, primirštų ką jie darė komunistiniais metais ir dabar vadovautųsi tik teisinėmis normomis.

• KAUNIEČIAI tik dabar į Petrašiūnų kapines palydėjo žymaus Lietuvos dramos teatro aktoriaus Stasio Pilkos palaikau. Jis buvo gimęs 1898 m., o miręs 1976. Jo palaidų urną iš Amerikos tik dabar buvo parvežta į Lietuvą.

• LIETUVOS KAIMYNAI ŠVEDAI YRA SUSIRŪPINĘ REALIA LIETUVOS SIENŲ APSAUGA IR KONTROLE. Švedijos gynybos ministras Anders Bjork lankėsi Vilniuje, kur tarėsi su gynybos ministru Audriumi Butkevičium, prezidentu Algirdu Brazausku ir premjeru Adolfu Šieževičium.

RUSIJOS IR UKRAINOS PREZIDENTAI, SUSITIKĘ MASKVOJE birželio 17 d., prigėsinio tarp abiejų šalių vykstantį ginčą dėl branduolinių ginklų ir Juodojoje jūroje esančio laivyno, pažadėdami geresnius santykius tarp šių dviejų buvusios Sovietų Sąjungos didžiausių respublikų. Abu prezidentai sutarė pradedant šiais metais pusiau pasidalinti buv. Sovietų Sąjungos Juosiosios jūros flotilę ir leisti Maskvai jai atiduotus karo laivus laikyti Ukrainai priklausančiam Sevastopolio uoste. Rusija taip pat pažadėjo Ukrainai garantuoti jos saugumą tuo atveju, jei Kijevo vyriausybė ratifikuos START I ir branduolinių ginklų neskleidimo sutartis.

Pagal START I ir jai giminingų sutarčių nuostatus Ukraina ir dvi kitos buv. Sovietų Sąjungos respublikos – Kazachstanas ir Baltarusija – taip pat turėtų atiduoti visus jų žinioje esančius atominis ginklus, branduoline valstybe paliekant tik vieną Rusiją.

Ukrainos prezidentas Leonid Kravchuk po susitikimo su Rusijos prezidentu Boris Jelcinu pareiškė, jog "mums pasisekė rasti sprendimą visais klausimais, kurie ilgą laiką temdė mūsų santykius. Su šia diena prasidėjo naujas mūsų santykių laikotarpis".

Tuo tarpu rytinėje Ukrainos dalyje birželio vidury tebesitęsiant darbininkų neramumams, prezidentas Kravchuk pareikalavo, kad ateinančią žiemą būtų pravedti nauji parlamento rinkimai kartu su referendumu dėl pritarimo jo vadovybei. Tačiau parlamentas 331-u balsu prieš ir 138-iais šį pasiūlymą atmetė. Premjeras Leonid Kuchma, kuris pakartotinai spaudė parlamentą, kad vyriausybei būtų suteikta daugiau galios sustabdyti šuoliais augančią infliaciją ir tęsti ekonomines reformas, perspėjo, jog tuo atveju, jei jo prašymas nebus patenkintas, šalis vieno mėnesio laikotarpiu gali pereiti į diktatūrinį režimą.

RUSIJA PO DAUGELIO METŲ TYLOS PAGALIAU PRISIPAŽINO, kad viena iš drąsiausių šaltojo karo metu amerikiečių atliktų šnipinėjimo misijų pavyko, kai jų buvo surasti ir pasiimti du bran-

Buvo tariamasi saugumo reikalais, bendradarbiavimu šioje srityje, o taip pat dėl švedų pagalbos – ne karinės – gerinant valstybės sienų apsaugą ir kontrolę. Siekiama turėti bendrą oro ir jūros Pabaltijo sistemos kontrolę.

• KAI LIETUVOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIS AUDRIUS BUTKEVIČIUS LANKĖSI ALTO SUVAŽIAVIME, atsisveikinant su juo ALTO pirmininkas Grožvydas Lazauskas savo kalboje, be kita atkreipė ministerio dėmesį dėl anksčiau nepriklausomėje Lietuvoje, Kaune, 1935-1938 metais ruošų Kariuomenės su Visuomene susiartinimo švenčių.

Tenka pastebėti, kad Krašto Apsaukos ministerija šią tradiciją jau pradėjo tęsti. Gegužės 30 dieną, Kaune buvo surengta kariuomenės ir Visuomenės diena šokių: "Laisvę branginti ir ją ginti!". Ši šventė – iš eilės buvo penktoji ir pirmoji Lietuvai atgavus nepriklausomybę.

EUROPOJE IR PASAULYJE

duoliniai užtaisai iš sovietų povandeninio laivo, nusken-dusio Ramiajam vandenyne daugiau kaip trijų mylių gylyje. Tai pirmas atvejis, kai Rusija prisipažino, kad į Vakarų šalių rankas pateko Maskvos branduoliniai ginklai.

Dvi galvutės su branduoliniais užtaisais Amerikos laivo Glomar Explorer buvo surastos ir iškeltos 1974 m. Apie tai nesenai pranešė rusų mokslininkų grupė raporte prezidentui Jelcinui. Kuo tas raportas paremtas, jo autoriai nepasako. Kai kurie Vakarų mokslininkai sugestijonuoja, jog galimas dalykas, kad Rusijos raportas paremtas anks-tyvesniais masinės informacijos priemonių pranešimais. Apie Amerikos laivo Glomar Explorer pastangas roboto ranka iškelti kai kurias nusken-dusio sovietų povandeninio laivo dalis 1975-76 m. plačiai rašė pasaulio spauda.

IŠ KUBOS BIRŽELIO MĖN. VIDURY IŠVYKO PASKUTINIS buv. sovietų Sąjungos kariuomenės dalinys – iš 3,000 vyrų susidedanti motorizuota pėstininkų brigada, prieš tai atlikusi par- adą prie sovietų kariams pa- statyto paminklo sostinės Ha- vanos apylinkėse. Tuo baigė- si toje Karibų jūros šalyje 30 metų užtrukęs Rusijos karių buvimas, šaltojo karo metu sudaręs Sovietų Sąjungai svarbią karinę bazę. Vakarų pusrutulyje. Po 1962 m. įvy- kusios raketų krizės, kai JAV prezidentas Kennedy privertė tuometinį sovietų vadovą N. Chruščiovą išgabenti raketas iš Kubos, Maskva vienu metu Kuboje laikė apie 20,000 sa- vo kareivių.

Kubos vyriausybė šia pro- ga pakartojo savo norą tartis su JAV dėl atlyginimo už tur- tą, kuri valdžia konfiskavo iš amerikiečių Fidelui Castro perėmus šalies vairą. Pasta- ruoju metu Castro vyriausybė parodė ženklų, kad ji norinti geresnių santykių su JAV. Tačiau prezidento Clintono administracija nerodo intere- so santykius normalizuoti.

"LONDON OBSERVER" ŽINIŲ TARNYBOS KO- RESPONDENTĖ C. EAGER straipsnyje iš Albanijos sos- tinės Tiranos apie buvusį ir esamą gyvenimą toje šalyje rašo, kad tūlas kareivis Mer- cin Vlashi prieš 34 metus pa- darė didelę klaidą, kitam ka- reiviui pasigyręs, jog jis "bū- tų laimingas, kad galėtų pa- bėgti iš savo tėvynės". Po to greit jis buvo suimtas ir ap- kaltintas vienu ir tuo pačiu diktatoriaus Enver Hoxha valdžios taikomu paragrafu "už agitaciją ir propagandą". 32-jų metų bausmę jis atliko prievartos darbuose Spac va- rio kasykloje.

Kai sugriuvus komunisti- nei sistemai Vlashi buvo pa- leistas, jis su kitais buvusiais kaliniais liko apgyvendintas buv. marksizmo-leninizmo akademijos rūmuose netoli Tiranos, kur 250 buv. kalinių ir jų šeimos narių turi dalintis viena prausykla bei išviete. Kai kurie Vlashi draugai nau- jakuriai esą dar blogesnėje padėtyje. Pvz. Sabri Lasku, daug metų praleidęs priver- čiamo darbo lageriuose už tai, kad jo tėvas kalbėjo ne taip, kaip valdžia nurodė, su žmona ir dviem mažais vai- kais gyvena viename mažame kambarėlyje. Būdamas tele- grafo operatoriumi, per mė- nesį uždirba 22 dol. ir jokių būdu neišgali išsinomuoti kiek didesnį butą. Pasak Las- ku, "Hoxha valdžios metais nors mūsų žodžiai buvo šio to verti, o dabar mes galim kal- bėti ką tik norim, bet niekas mūsų neklauso". Tuo tarpu Vlashi pastebi, kad "mes esa- me labai nepatenkinti demo- kratija: senaisiais, komunisti- nės diktatūros laikais pasidi- džiavimas mūsų laikysena buvo vienintelė mus palaikiu- si jėga. Dabar nebeturime kuo didžiuotis".

Todėl, kaip pastebi kores- pondentė, nereikia nustepti, kad šiais metais iki šiol vien Tiranoje 90 žmonių plėšikų buvo užmušti. Pvz. neseniai vienas Graikijos diplomatas, jam važiuojant automobiliu, ginkluotų plėšikų buvo su- laikytas ir turėjo grįžti namo tik su apatiniais baltiniais, netekęs automobilio, pinigų, paso ir kitų dokumentų. Kun. Ernst iš šiaurinės Alba- nijos, kurs 17 metų praleido kalėjimuose už tai, kad atlai- kė mišias už nužudytą Ame- rikos prezidento Kennedy sielą, bandė per porą pastarų- jų metų sutaikinti 20 šeimų, tarpusavio ginčuose pareika- lavusių kraujo praliejimo. Šis ir kiti pavyzdžiai rodo, kaip komunistinės sistemos buvo nužmoginta Albanija. V.I.R.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai
pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos
nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

SKURDAS IR PRABANGA, TAD NAEIŠKU – KUR RIBA!

Juozas Žygas

Visą savo skurdą: našlaičius, tremtinius, invalidus ir paliegėlius į išeivijos sterble sudėję, Lietuvos "ponai" Volgomis ir Mercedes važinėja. Išeivijos spauda mirgėte mirga, įvairiais pagalboms Lietuvai rašiniiais. Vieni ragina traktoriais aprūpinti "grytelninkus", kurie po 5-7 ha išsiplėšę ir dabar nepajėgia net arklio išlaikyti. Kiti praėjusią vasarą vykusiam PLB seime siūlė: "Mes esame sudarę planą: dešimt tūkstančių lietuvių sudeda po dešimt tūkstančių dol., ir bus šimtas milijonų dolerių". Jau tuojau bus metai ir nieko daugiau apie tai negirdėti, net patys organizuotojai to pavyzdžio dar neparodė. Tad ir išeivija su kelnėmis dar pasiliko.

Lietuvos spaudoje tokių rašinių ar atsišaukimų, kad reikia našlaičiams, tremtiniams ar invalidams aukoti, beveik dar neteko matyti. O jeigu kuomet ir pasitaiko, tai jie dingsta turto grobstymo aprašymuose. Po Pirmojo karo 1922 – 26 m., o gal ir vėliau buvo platinami 1, 2, 5 cent. lipinukai panašiai, kaip "X-mas Seals". Kurie buvo skiriami: "Našlaičiams", "Karo aukoms", "Kovai su tuberkulioze" ir kitiems tikslams. Nors kraštas ir buvo nunio kotas, bet buvo dedamas centas prie cento, kad silpnesnių vargą sumažintų. Dabar tokios tendencijos Lietuvoje beveik nėra! Pasižiūrėjus į dabartinę Lietuvos spaudą, atrodo, kad pertekliuje yra gyvenama. Ką mes ten matome? Būtent: egzotiškas madų parodų, grožio karalienių konkursų reklamas ir įvairias keliones: "Į Paryžių – 4 dienas (gyvensite prie Mullen Ružo)"; "Į Monaką – Monte Carlo..."

Jeigu dabartiniais laikais yra važinėjančių į Monte Carlo, tai turėtų būti bent 20 % "prabangos mokestis", kuris būtų skirtas kovai prieš skurdą. Bet vietoje to, dabar matosi visai priešinga tendencija, legalizuoti – neaiškiais

būdais išsigytą turtą. "Labai rimta problema yra tai, kad nedidelis turtingiausių žmonių ratas nori susidaryti sąlygas legalizuoti ir išsivirti oficialioje ekonomikoje, pasidalinti Lietuvą. Šie sluoksniai reikalauja legalizuoti pajamas, nedeklaruojant jų valdžiai ir nesudarant galimybių jas apmokestinti (Draugas 1993.V.13)". O tai yra todėl, kad valdžios sluoksniuose ir Brazausko aplinkoje, yra tokių neaiškiai praturtėjusių žmonių. "Šįkart – platesnė pažintis su Prezidento asmeninių sekretoriumi Albinu Buzūnu. Teigiama, kad jis esąs maždaug dvidešimtas pagal turtingumą žmogus Vilniuje:

"Tapęs valstybės pareigūnu, A. Buzūnas formaliai iš bendrovės (Margučio) uždarosios akcinės bendrovės – Red.) vadovo posto pasitraukė, tačiau prisipažino ir toliau kas mėnesį gausiąs "ne mažiau už A. Šleževičių – apie 10 tūkst. JAV dolerių iš apyvartoje esančių maždaug 100 tūkst. "žaliųjų". Jis, sėdėdamas valdiškoje kėdėje, turės truputį daugiau kaip 30 tūkst. talonų, kai vien "ūkiui išlaikyti" reikia ne mažiau kaip 100 tūkst. Prisipažino turįs tris automobilius, dviaukštį devynių kambarių namą su pirtimi, baseinu, banketų sale, dar du butus palikęs dukrai (Lietuvos rytas 1993. III. 16)".

Taigi, matote, kokie žmonės dabar prie tos "vargšės Lietuvėlės" lovio yra prilindę. Tad ir nenuostabu, kad dabar visa tai nori legalizuoti "nedeklaruojant", kad nereikėtų jokių mokesčių mokėti. Savaime aišku, kad tokie tamprus ryšius su mafija palaiko, kitaip jų automobilius ir "namus su visa pirtimi" išsprogdytų. Tokie, net į valdžią sulindę, mokesčių nemo, o mūsų pesininkai – kurie galbūt automobilio niekuomet neįsigijo, centus "vargstantiems padėti" krapšto.

ŽVILGSNIS Į ATEITĮ

Jonas Kazlauskas

Prezidento Clintono \$500 milijonų penkių metų planas sumažinti biudžetą Atstovų Rūmuose praėjęs. Su pakeitimais praeis per Senatą ir po derybų ir ginčų bus Kongreso priimtas.

Bill Clinton, padaręs nuolaidų ir sutikęs su pataisomis, pasirašys naują mokesčių pakėlimo įstatymą apie vidurvasarį.

Smulkios detalės dar nėra žinomos, bet pagrindiniai ir esminiai punktai jau yra aiškūs.

Prezidento pasiūlytas ir Atstovų Rūmų priimtas energijos mokestis – BTU yra miręs. Numatytos \$75 milijonų pajamos per penkerius metus jau liko istorijos lapuose. Jo vietoje turėsime apie 5 centus brangesnį benzina, dizelį ir lėktuvų kurą. Šis mokestis neliečia namų apšildymo alyvos ir ūkio reikams naudojamų kuro.

Didesni mokesčiai didelėms pelningoms bendrovėms bei aukštesnių pajamų asmenims. Pensininkai, kurių kitos pajamos bus virš \$40,000.00 porai ir \$32,000.00 viengungiui, turės mokėti daugiau už gaunamą socialinio draudimo pensiją.

Vienas iš numatytų palengvinimų bus panaikinimas liuksuso mokesčių už brangenybes, kailius, laivus ir lėktuvus, brangiems automobiliams mokestis lieka tas pats.

Pensininkų turimas socialinis sveikatos draudimas (medicare) pajus spaudimą, atlyginimai už daktarų ir ligoninių patarnavimus bus apkarpyti, – išvada siūlosi pati, kad tas apkarpymas bus apmokėtas tų pacientų, kurie neturi medicare.

Aukštesni benzino pajamų ir verslo mokesčiai yra infliacijos draugai, bet jų "pagalba" bus labai menka, nes JAV ekonomija turi dar daug silpnų vietų (bedarbių skaičius viena iš jų), kad bent laikinai yra pajėgi kontroliuoti infliaciją, kuri šiais metais bus apie 3.5%.

Didžiausia infliacija buvo 1980 m. – 12.5%, o žemiausia 1986 m. – 1.1%, 1981 m. užėmė antrąją vietą su 8.9%, praeitais metais buvo 2.9%, o 1994 m. numatoma iki 4.0%.

Trys didieji automobilių gamintojai tikisi, kad automobilių paklausa padidės, nes kainos pakeltos tik už geriausią pareikalavimą turinčius automobilius, General Motors bendrovė beveik nepakėlė, o japonai pakėlė net 10% jau praeitais metais. Laukiama, kad nauji modeliai, kaip Mustang, Festiva, Accord, Celica, Maxima ir Jelta bus patrauklūs ir pirkėjų šiltai priimti. Jie neužilgo

pradės rodytis.

Kai JAV automobilių rinkoje vyrauja dalinis optimizmas, Vakarų Europa pergyvena krizę – gegužės mėnesyje pardavimas krito 18%, kas rodo, kad 1993 metai automobilių pramonei gali būti patys blogiausi per paskutinius dvidešimt metų.

Ką daryti su nelegaliais imigrantais, kurie valstybei kainuoja apie \$5 milijonus per metus?

Kongresas jau pradeda klausyti atskirų valstijų nusi-skundimų, kad imigrantams viešosios mokyklos, pašalpos, sveikatos priežiūra, ir darbo konkurencija su vietiniais gyventojais kelia daug

sunkumų.

Didžiausias imigrantų skaičius (legalių ir nelegalių) yra iš Meksikos. Po to seka iš Azijos. Tikėtis didelio pagerėjimo nėra pagrindo, nes Clintono administracija ir taip turi pakankamai kitų problemų. Bet patenkinant gyventojų reikalavimus bus sustiprinta sienų kontrolė, o Imigracijos įstaiga gaus didesnę samatą, kad darbas su geresniais tarnautojais sklandžiau vyktų.

Nežiūrint visų Amerikos problemų, gyvenimo sąlygos yra žymiai geresnės, negu rytinėje Europoje, Meksikoje ar Vietname.

Ši, dolerį mylinti šalis, vilioja ir vilios užsieniečius, kurių netruko praeityje ir netruks ateityje.

Ketvirtojo Lietuvos Respublikos Prezidento PIRMASIS ŠIMTADIENIS

A. Bundonis, Vilnius

(Atkelta iš 1 psl.)

Kažin ar galima be kritikos kalbėti apie Prezidento veiklą, organizuojant ir formuojant prezidentūros struktūrą. Atvirai šnekančiam, ta ištisa kuopa valdininkų – 8 patarėjai (iš jų vienas vyriausias), 7 vyr. referantai, 10 refentų ir dar visa eilė sekretorių, neskaitytą kitų šios institucijos padalinių personalo, gerokai primena liūdno atminties LKP centro komitetą, kurio pirmasis sekretorius, apsistatęs ne tiek specialistais kiek pakalikais, diktavo savo valią visoms buvusios valdžios (jeigu ją taip galima vadinti) grandims.

Neveltui vienas iš Sąjūdžio kūrimo iniciatyvinės grupės narių, vykstant prezidentūroje priėmimui Sąjūdžio įkūrimo penkmečio proga, viešai pareiškė, jog jis čia jaučiasi lyg LKP CK posėdyje. Na pagaliau tarkime, kad patarėjų bei referentų gausybė, kurios būtinumu labai ir labai abejojama, nėra pati didžiausia blogybė, jeigu tie patarėjai užtikrina prezidento priimamų sprendimų kompetentingumą ir tobulumą. Kitaip tariant, jie turėtų garantuoti, kad tie sprendimai ne tik neprieštarautų Lietuvos konstitucijai, bet ir nesukeltų kokių nors neigiamų ekonominių ar politinių pasėkmių.

Deja, šiuo metu kalbėti apie tokį tobulumą dar gerokai per anksti. Vargu ar Prezidentas, nepasitaręs su patarėjais ir referentais, būtų davęs nurodymą finansų ministrui, kaip rašo š.m. birželio 8 d. "Lietuvos rytas", sudaryti 2,5 milijardo dolerių vertės sandėrį su abejotinos reputacijos užsienio firma. Taigi, atsitinka, kaip toje liaudies patarlėje: "Devynios auklės, o vaikas be galvos." Kaip da-

bar papaiškėjo, panašaus tobulumo buvo ir sperendimas atšaukti S. Lozoraitį iš ambasadoriaus JAV.

Dabar keletas minčių dėl Prezidento šimtadieninės kalbos. Visų pirma, vienareikšmiškai galima tvirtinti, jog tai buvo toli gražu ne prezidentinio lygio kalba, kuo ji daugelį žmonių labai ir labai nuvylė. Norėjosi, kad Lietuvos valstybės vadovo kalba, kreipiantis į Lietuvos žmones, būtų lietuviškesnė, negu buvo iš tikrųjų. Pasigedome toje kalboje ir turiningumo, nes ji, sakyčiau, gerokai panaši buvo į nepersenujų laikų partinio funkcionieriaus ataskaitą eilinės gamyklos partiniam susirinkimui.

Šalies Prezidentas yra valstybingumo simbolis, todėl žmonės norėjo sužinoti ne tik kiek ir kokių susitikimų turėjo Prezidentas, ne tik kiek žmonių apdovanojo ar suteikė jiems malonę, ne tik kokias parodas ar renginius atidarant jis dalyvavo, bet tikėjosi išgirsti valstybės vadovo nuostatas vidaus bei užsienio politikos klausimais, konkrečius vyriausybės planus šaliai išvesti iš susidariusios krizės (materialinės ir moralinės) ir t.t.

Deja, apie tokias problemas buvo užsimenama tik paviršutiniškai, neretai atkartojant jau visiems pabodusias ir nuolat visur girdimas dejonas, kad, girdi, dabartinė valdžia paveldėjo sugriautą ekonomiką, kad kalti anie, pridarę begalę nepataisomų klaidų reformuodami žemės ūkį, kad dabartinė valdžia stengsis viską pataisyti.

(Bus daugiau)

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga**DABARTINĖS LIETUVOS
PADĖTYJE***Vytautas Abraitis*(Tęsinys iš praėjusio
numerio)

1990 metų kovo 11 dieną buvo atverstas naujas Lietuvos istorijos lapas, ir sakyčiau, trečias Tautinės Sąjungos veiklos laikotarpis – periodas.

Nežinau, kiek iš Jūsų su manimi sutiks, bet mano manymu, nežiūrint mūsų visos išeivijos 50 metų aktyvios organizuotos ir privačios veiklos, paremtos nepalaužiamu tikėjimu, kad Lietuvos nepriklausomybė bus atgauta, toji nepriklausomybė buvo atstatyta lyg ir netikėtai, bet svarbiausia, jei neviseškai netikėtai, tai tikriausiai labai silpnai pasiruošus toms naujoms sąlygoms – "Lietuva vėl nepriklausoma!" Ir tai liečia visą išeiviją, ne vien tautininkus. Klausimas ar geriau buvo pasiruošę ir mūsų Lietuvai laisvinti vadovaujantieji veiksniai o taip pat ir Lietuvos gyventojai ir jų vyriausybė vadovybė.

Lietuvai nepriklausomybę atgavus, labai greitai paaiškėjo ir kitas faktorius, kad mes per tą 45/50 metų laikotarpį, jei ne visi, tai didelėje daugumoje, gyvendami už Lietuvos ribų, turėdami tik labai paviršutiniškus kontaktus su tėvynainiais Lietuvoje ir Sibiro gulaguose kenčiančiais, romantiškai tikėjome, kad atkurtoje Lietuvoje rasime tautiečius tokius, kokius palikome 1940/45 metais. Kad rasime lietuvių tautą tokią, kokią prieš savo norą palikome, o ne "lietuvių liaudį su deputatais".

Lietuvoje likę tautiečiai ir Sibiro lageriuose kenčiantieji per tą laiką nieko apie mus ir mūsų veiklą nežinojo, kaip nieko išsamaus nežinojome apie juos ir mes. Ir per tą dviejų kartų laiką, Sovietų Sąjungos komunistai, okupantai remiami ne tik prisitakiusių, bet ir pataikaujančių jau Lietuvoje išaugintų komunistų, atsiekė savojo noro: perskyrė mus – į "jie" ir "mes".

Ačiū Dievui Sovietų Sąjungos valdovams nepavyko atsiekti pagrindinį uždavinį – išrauti iš tėvynainių nepriklausomos Lietuvos valstybės idėją. Lietuviai didelėje daugumoje liko ištikimi Lietuvos valstybės idėjai ir Lietuvoje ir mes išeivijoje.

Bet reikia neužmiršti, kad komunistų įtakoje Lietuvoje išaugo naujas lietuvis – HOMO LITUANUS SOVIETICUS, pažįstantis tik sovietinę ekonominę ir kultūrinę siste-

mą ir nieko nežinantis apie kitas sistemas ir jų pranašumą kitose srityse. O mes išeivijoje, įtakoje sveikų ir labai nesveikų liberalinių idėjų, palinkome į HOMO LITUANUS DEMOKRATICUS net iki tokio laipsnio, kas šios dienos Lietuvos valdovai, kurie tik prieš trejetą metų nenorėjo nei girdėti ar matyti apie nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymą ir kurie per 45 metus prisidėjo prie lietuvių tautos genocido, mes šiandien linkę visą tai užmiršti ir juos sveikinti, kad jie Lietuvą valdo demokratiškai išrinkti. Labai gerai žinau, kad čia pat galiu būti apšauktas fašistu ir nacionalistu, bet ne didesni demokratai už mane ir tie, kurie tik dėl to, kad ne jų pažiūrų žmogus išeivijoje keičiamas aukštomis pareigoms Lietuvos pareigūnu Amerikoje.

Dėl ilgų metų ryšių stokos ir išsivysčiusio pažiūrų skirtumo, tas nepriklausomybės atgavimo entuziazmas ėmė blėsti abiejose Atlanto pusėse.

Ypač šiukštūs vėjai papūtė į mus iš anos Atlanto pusės, kai vadinamoji net ir dešinioji Lietuvos politinė dalis, tuo metu Aukščiausioje Taryboje turėjusi daugumą į mus atsinešė kaip į Lietuvos podukras ir posūnius. Jų išleisti pietybės ir nuosavybės įstatymai, mums tegalėjo pakvipti tik komunistiniais prieskoniais.

Nežiūrint to, mūsų visų širdys, kupinos tėvynės ir tėvynainių ilgesio, nežiūrint galvosenos skirtumų, puolėmės į pagalbą nepriklausomai Lietuvai išlaikyti. Mes, tautininkai, neužmiršome paramos ir mūsų idėjoms pritariantiems Lietuvoje, kad jie

atsisteigtų.

Jau į Bostono 1990 metų birželio mėnesį vykusį Tautinės Sąjungos seimą buvo pakviestas Lietuvoje atsikūrusios Tautininkų S-gos pirm. Rimantas Matulis ir paskutinis Korp. Neo-Lithuania pirm. Juozas Enčeris, iš kurių artimiau patyrėme, kad tarp jų ir mūsų yra tam tikrų pažiūrų skirtumų, reikalaujančių vienas kito artimesnio pažinimo.

Esu tikras, kad Bostone išrinktoji nauja Tautinės Sąjungos valdyba pajuto tą patį ir pats Sąjungos pirmininkas Dr. Povilas Švarcas ir vicepirmininkė Rūta Sakienė lankė Lietuvos Tautininkų Sąjungą tais tikslais, kad patys išsitikintų kokios talkos jiems reikia ir ko jie siekia. Esu daugiau nei 100% tikras, kad jie savo kelionę pilnai pateisino, tik, bent aš, iš jų pačių pasigedau platesnės informacijos, kokių išvadų jie priėjo savo kelionėje. Tiesa, dalinį atsakymą davė Sąjungos valdybos iškviesta Aukšč. Tarybos deputatė Dr. Rastauskienė, tautininkų frakcijos narė, lankydama kai kurias lietuviškas kolonijas ir Tautinės Sąjungos skyrius Amerikoje. Bet, mano galvojimu turėjome teisės tikėtis ir jų kaip Sąjungos vadovybės išvadų platesnio pasidalinimo su Sąjungos nariais. Minėtinas čia ir Rimantas Smetonos lankymasis Amerikoje supažindinant, su jų tenykčiu galvojimu ir darbu. Bet tebėra likusi neaiški ta antroji medalio pusė, kad platesniam susitelkime tebereikia gilintis į klausimą "ALT Sąjunga dabartinėje Lietuvos padėtyje". O tas klausimas juk buvo aktualus

ir buvusio landsberginio valdymo laikais, kaip jis dar aktualus šiandien absoliučios brazauskinės daugumos valdomojoje padėtyje. Jei šį klausimą "ALT. S-ga dabartinėje Lietuvos padėtyje" kiek išsamiau būtume pasvarstę, anksčiau priėję konkrečių išvadų ir gal būtume išvengę ir dabartinių mūsų tarpe prieštaraujančių nusistatymų ir žygių.

Reikia taip pat pripažinti, kad mūsų galvojimas gal būtų ir kiek kitoniškas, jei nepriklausomos Lietuvos valdžia nebūtų patekusi į absoliučias buvusių Lietuvos komunistų rankas, kurio visiškai nesitikėjome Lietuvai nepriklausomybę tik atgavus, bet kurį jau nebuvo sunku pramatyti prieš seiminius ir prezidentinius rinkimus Lietuvoje. Grėšiančio rinkimų rezultatų ženklai jau buvo gana aiškūs prieš metus laiko lankantis Lietuvoje ir pasikalbant su Lietuvos kaimo ir miestų gyventojais.

Nemanau, kad dėl rinkimų rezultatų kaltintini tik Landsbergis, jo vyriausybė, Lozoraitis, o ištikrųjų kaltas yra okupanto, per okupacijos 50-tį metų jų išaugintas lituanus sovieticus, kuris šiandien sudaro daugumą Lietuvos gyventojų: miestiečių, kaimiečių ir Sovietijos sąmoningai išpūstos nomenklatūros. Homo sovietais jie yra ne iš kokių nors gilių įsitikinimų, ar patriotiškumo stokos, bet iš nieko kito, kaip kitaip, ar geriau nežinojimo. Taigi, prieš akis stovi Lietuvos dabartinės kartos perauklėjimas ir jos grąžinimas į pažangų vakarietišką Homo Lituanus Sapiensis.

Po pakartotinių seimo ir prezidento rinkimų Lietuvoje pralaimėjimų, išeivijoje ir mūsų tautininkų tarpe pasigirdo kraštutiniai balsai "Lietuvai nei cento", taupykime ir kaupkime kapitalą ilgesniam lietuvių išlaikymui išeivijoje. Prie to prisidėjo ir mūsų didžiųjų Fondų aiškus ribotu-

mas realiai dėtis prie Lietuvos ekonominio atsikūrimo. Tų fondų partneriais pasikvietė Amerikos – Internal Revenue Service. Bet tokia galvosena – Lietuvai nei cento ir taupykime išeivijos veiklos ateičiai tai juk yra ne kas kita, kaip ugdymas ir auklėjimas pačio blogiausio: dviejų lietuvių tautų – Išeivijos ir Lietuvos.

Išeivija nėra ir negali būti pati sau tikslas. Jos vertė tautai yra tik tiek verta, kiek ji prisideda prie savo tautos augimo ir klestėjimo, nežiūrint kiek šiandien mums nemalonius ir nepriimtinas jų savo šalyje tvarkymasis, kuris neabejotinai laikinai ir jo pasikeitimas yra tiek pat tikras, kaip ir nepriklausomybės atgavimas. Mūsų, kaip išeivijos šventa pareiga yra padėti savo tautos kamienui, ir kad jie pakeistų savo pažiūras iš mums nepriimtinių į priimtinas, ar bent palankias.

Tam tikslui, mano manymu, vienintėlis sunkus ir ilgas kelias, bet saugus, tai tautos įtaigojimas ir kultūriniu keliu supažindinimas su kitokiomis jiems nepažįstamomis pažiūromis į Lietuvos ateitį, ir tai pirmoje vietoje, supažindinimas nurodant kaip geriausią pavyzdį: pilnu entuziazmu vykdyti 1918/40 metų Lietuvos valstybės atstatymą.

Taigi, kas darytina?

Jau minėjau, kad ALTS-ga ir nepriklausomybės Fondas yra išleidę labai vertingų knygų: A. Smetonos monografiją, Lithuania 700 years, Tautinės minties keliu, 23 numerius metinio žurnalo Naujoji Viltis. Tie visi leidiniai sudaro dideli kultūrinį išeivijos įnašą į lietuvių tautos lobyną ir yra didelis Tautinės Sąjungos turtas, kuriuo Tautinė Sąjunga su pagrindu gali didžiuotis, istoriškai užfiksuoti lietuvių tautos pastangas, 1918/40 metų nepriklausomoje Lietuvoje keliant jos gerbūvį. Jie yra pavyzdžiais, kaip buvo atsieltas 1940 metų nepriklausomos Lietuvos gyvenimas. Jie turėtų būti ir pavyzdžiais, kaip dabartinė Lietuvos karta turi dirbti, siekdama Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo pilna to žodžio prasme. Deja, dabartinė Lietuvos karta apie tai, jei ne visiškai, tai teturi tik labai ir labai ribotą supratimą. Tad sudarykime jiems sąlygas susipažinti su šiais leidiniais, išleisdami tų leidinių pakartotinas laidas. Ir paskleiskime jas plačiai Lietuvoje. Užpildykime jomis (pataisytomis, arba kaip yra) visas lietuviškas bibliotekas universitetuose, vidurinėse mokyklose ir privačiai. Jomis domėjimasis Lietuvoje didelis. Šiuo metu problema šias knygas paskleisti Lietuvos žmonių tarpe yra tik ta, kad jų nepaprastai sunkios (Nukelta į 6 psl.)

Iš priėmimo Lietuvos Ambasadoje Washingtono birželio 10 d.: Arvydas Šašaitis, Lietuvos verslininkų Sąjungos prezidentas, Gintaras Skobas, Lietuvos Jaunųjų verslininkų klubo prezidentas, Raimundas Ražanauskas, ambasados Ekonomikos ir komercijos skyriaus darbuotojas.

Paulius Mickaus nuotr.

Balio Augino

"METAFORŲ SMUIKAS"

K. Barėnas

Užėjo toks metas, kai lietuviškos naujos knygos kelias į skaitytoją pasidarė ypač sunkus. Kai pasikeitė sąlygos, net ir Lietuvoje jau smarkiai bėdojama, kad nebėra kaip leisti gerų knygų. Jos, žinoma, brangsta, pirkėjams trūksta pinigų, tai ir leidžiama daugiausia nuotykių literatūra ir šiaip lengvo pasiskaitymo leidiniai. Dabar, be kita ko, perspausdinami iš prieškarinių nepriklausomybės laikų žinomi tokie detektyvinio ir nuotykių žanro autoriai, kaip Justas Pilyponis ar broliai Tomdykai. Už geros knygos išleidimą jau reikalingi primokėjimai, kad leidėjai neturėtų nuostolių. Atrodo, kad svetur gyvenantieji autoriai beveik visi duoda dolerių, kad jų knygos būtų perspausdintos Lietuvoje. Poetai, kurių ten esama nemaža ir ligi šiol nežinomų, patys savo lėšomis leidžia rinkinukus.

Svetur padėtis panaši ir nepanaši. Čia jaunimas lietuviškų knygų neskaito, nes tik nedidelė jo dalis pajėgia. Tėvų kalba retam tebėra sava. O anksčiau knygas pirkęs ir skaitęs senimas? Jo eilės pastebimai mažėja. Tiesą sakant, ir rašančiuosius sudaro beveik vien vyresnieji – jaunimas dėl tų kalbos kliūčių nepajėgus juos pakeisti. Tai tame ištuštėjusiame lauke ir nauja knyga čia reta.

Tuose tyruose poezijos mėgėjų džiaugsmui tikra naujiena su 1992 m. data pasirodžiusi poeto Balio Augino stambi 214 puslapių poezijos knyga poetišku pavadinimu Metaforų smuikas. Deja, ji taikyta jau labai ribotam skaitytojų skaičiui, nes tiražas tik 300 egzempliorių. Ir išleido gražiai, gerame popieriuje, dailiai įrišta šią poeto ketvirtąją lyrikos knygą ne kuri nors ligi šiol buvusi žinoma leidykla, o Lietuvių Veteranų Sąjungos "Ramovės" Clevelando skyrius, garbė jam.

Pirmąją savo poezijos knygą išleisdinęs 1940 m., Balys Auginas po to jau daugiau kaip 50 metų vis kuria. Ketvertas išleistų knygų... Daug ar maža? Priklausys nuo to, kaip žiūrėsi. Trečioji buvo išleista 1979 m., taigi nemažas laiko tarpas tarp anos ir šitos pasirodymo. Tačiau čia reikia tuoj pridurti, kad poeto stalčiuose dar laukia penkių knygų rankraščiai.

Vadinas, per tuos keliolika metų periodikoje pasirodantieji jo eilėraščiai tik kukli duoklė spaudai. Ar susiras mecenatų visiems tiems rinkiniams išleisti?

Balio Augino poezijos motyvai ypač įvairūs. Naujajame rinkinyje kūrinių ir pasiskirstyti net į vienuoliką skyrių maždaug pagal motyvus. Skaitydamas pirmojo skyriaus – "Pokalbis su saule" – kūrinius, susidariai įspūdį, kad mūsų poetas yra tikras gamtos adoratorius, parodęs ypač didelį išradingumą kurti vaizdus /"Kokia moteriška/Kokia graži / mūsų žemė mėnesienos /Mezginuos – /Pavasaris ant tvenkinių/ Eiles rašys/ Per naktį jai/ Žalias dainas dainuos..." – eilėraštyje "Žydintis pažadas"/. Kurį tik eilėraščių imsi, ar apie vėją, ar apie Velykas, ar apie pavasarį, – visur užkrečiantieji vaizdai, o juose, žinoma, ne tik "Pražydusioj dangaus žydrynėj /Su saule šnekas / Vytorio sūnus", bet ir žmogus.

Eilėraščiuose – įpintų gamtos vaizdų netrūksta ir kitų skyrių kūriniuose, o vaizdingumas yra neatskiriama poeto Balio Augino prigimtinė savybė, būdinga jam.

Toliau kituose skyriuose motyvai įvairėja. Štai skyriuje "Gentkarčių slenkstis" turime eilėraščių apie palikto namų durų slenkščio šauksmą, ilgesį išsakantį eilėraščių "Lietuvai", o kituose kūriniuose čia atkuriami žymesni Lietuvos istorijos įvykiai /Vasario 16, XIX amžiaus sukilimai ir kartuvės jų dalyviams, "Aušra"/. Kitame skyriuje apdainuoti Simas Kudirka ir Romas Kalanta, kas akivaizdžiai liūdytų, jog poetas yra arti žemės ir kas joje vyksta ir kas paliečia jo lietuvišką širdį. Ne, ne vien lietuviškiems reikalams atvirą ir jautrią poetišką širdį, bet ir kasdieninei gyvenamajai aplinkai, jeigu štai toliau turime eilėraščių apie plieno fabriko streiką, baladę apie padegėją, eilėraščių apie narkomano mirimą, angliakasio mirtį. Vadinas, poetas ne užsidaręs tarp keturių sienų tik save temato, bet atviromis akimis žiūri į pasaulį ir poetiniu žodžiu atsiliepia. O lietuviški dalykai, aišku, arčiausia, todėl štai ir Čiurlionio paveikslų temomis skirtas visas ciklas eilėraščių, ir laisvės gurgulio trokštančiam ir goltas patiriančiam

savo kraštui prašo Dievą neleisti "krūviams ganyklų lanke budintiems žvėrimis velykinės procesijos draskyti".

Dar ištisi skyriai skirti įvairių motyvų kūriniams. Juose daug kas apdainuojama. Dažnas tų kūrinių skirtas vaizdingai apmąstyti žmogui, mirčiai, supoetintam rudeniui, Kalėdų prasmei, o ne kartą, žinoma, imama gilintis ir į save ir net prieinama išvados, kad

...mano siela užpila grau-dumas,

Kad aš tik žemės smilka-las,

Kad aš tik slėnio dūmas – –
/Žemės dūmas/

Bet liūdnas nusiteikimas yra greičiau tik atitinkamo gamtos vaizdo poveikis, kai nakčiai ateinant su strazdais ir žmogus kartais liūdi. Štai rudenėjimui pavaizduoti skirtame eilėraštyje /"Geltonos įkapės"/ juk primenama: džiaukis kiekvienu trupinio laiko trupiniu. Džiaugsmas ne visada ima iš savo krašto turėjusį pasitraukti poetą patriotą, skaudžiai tą gimtųjų namų netekimą išgyvenanti. Tačiau tą skausmą malšina tikėjimas ir viltis. Eilėraštyje "Lietuva" štai yra tokie paguodos žodžiai apie savo kraštą:

Kai širdy neramu –
Be gimtųjų namų –
Lyg vėlė
Pakelės –
Per tankmės aš brendu
Tarp svajonių žiedų
Sutemų šnabždesy – Tu esi –

BARAKŪDOS LOS ANGELES DRAMOS SAMBŪRYJE

Rašytojas – dramaturgas Kazys SAJA parašė ir padovanojo Los Angeles Dramos Sambūriui dviejų dalių komediją – BARAKŪDOS. Žinomas rašytojas, o jo komedijos pavadinimas irzliai dominantis. Taigi, su šia komedija Dramos Sambūris baigs 39-tuosius darbo metus ir įžengs į reikšmingą 40-tųjų darbo metų sukaktį, kurios įvertinimui jau dabar daromi planai tiek teatrine, tiek akademine prasme. Per tuos metus daug padaryta, sąžiningai saugota lietuvių kalba, laimėta eilė garbės ženklų ir medalių.

Tai vienintelis lietuviškas teatras Amerikoje, kuris ištvėrė dirbdamas daugelį metų, o pastaraisiais metais net sustiprėjo patyrimu ir sąstatu, turi net du režisierius.

Čia reikia priminti, kad per daugelį metų, kad ir kartais pavargdami, sunkų Dramos Sambūrio krovinį traukia Ema ir Vincas Dovydaičiai. Sambūrį paskatina dirbti ir Lietuvių Fondo parama, nuolatinio spektaklių rėmėjo dr. Zigmo Brinkio dosnumas.

Nepaisydami gana karšto pavasario, ateinančios vasaros kaitrų ir atostoginio laiko, sambūriečiai gana rūpestingai studijuoja "barakūdas", ruošiasi pasaulinei BARAKŪDŲ premjerai, kuri Los An-

gelėje bus parodyta 1993 m. rugsėjo 18 ir 19 dienomis. "MARGUČIUI" kviečiant, ši premjera bus parodyta Chicagoje spalio 9 ir 10 dienomis. Būtų gera, kad ir kiti telkiniai panorėtų pamatyti BARAKŪDŲ pasaulį Kazio Sajos komedijoje. Išvykos labai stiprina teatrinę veiklą, o ji juk tarnauja lietuviškajai kultūrai.

Tūkstančiai išleista įvairiems kultūros nešėjams iš Lietuvos, pasidžiaugta, pasigėrėta, bet gal jau laikas atsukti veidą ir sąžinę ir į išeivijos kiek apsiniaukusią padangę.

Kazio Sajos dviejų dalių komediją BARAKŪDOS režisuoja ir scenovaizdį ruošia akt. Petras MAŽELIS.

Los Angeles Dramos Sambūris nuoširdžiai lauks svečių BARAKŪDŲ pastatyme.

Sambūriečiai ir režisierius
Petras Maželis

• IEŠKOM JAUNESNĖS LIETUVĖS prižiūrėti mūsų mergaites 9 ir 1 1/2 metų amžiaus ir tvarkyt namus.

Gyvenam Los Angeles užmiestyje ir dirbam ilgas valandas savo prekybos įmonėje.

Ieškom darbščios, tvarkingos moters pradėti liepos pirmą savaitę. Mokam \$100 per savaitę su išlaikymu (kambarį maistą). Jeigu domitės, prašau parašyti arba paskambinti:

Alan & Vilija Vinis
261 Industry Way
Upland, CA 91786
1 (909) 920 0373 darbo
1 (619) 868 4882 namų

Ne tik ji yra, bet štai toliau pasakyta:
Mano žemė pabus
Nes akių žvilgesys – Tu esi –
Laikas parodė, kad ta žemė pabudo, pranašystė buvo tikra.

Rašytojas Kazys SAJA ir rež. Petras MAŽELIS, susitike Kalifornijos dykumose ištaiginguose Palm Desert golfo laukuose, Albino ir Vitos Markevičių atostoginiame bute aptaria BARAKŪDŲ komedijos pastatymą.
A. Pečiulio nuotr.

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

Advokato Povilo Žumbakio

PRANEŠIMAI PER RADIJĄ

Antanas Dundzila

Jau bus metai laiko, kai Chicagoje per Antolijaus Šluto radijo programą kiekvieną sekmadienį kalba gerai žinomas advokatas Povilas Žumbakis.

Gaila, kad ne visi chicališkai gali šios programos klausytis, jau nekalbant apie neįmanomas klausymo galimybes tiems, kurie Chicagoje negyvena. Iš tikrųjų, yra labai gaila, nes Povilas Žumbakis kalba apie aktualius, mums rūpimus, mums žinotinus reikalus. Kalba dažnai turėdamas pačias paskutines žinias iš Lietuvos, apie kurias tik po kokios savaitės ar daugiau sužinome iš spaudos. Gi kartais iš vis spaudoje tų jo komentuotų žinių nematome.

Pažymėtina, kad adv. Žumbakis savo radijo pranešimus paruošia mašinėle ir siauram rateliui asmenų (nežinau skaičiaus) tam tikrą tų egzempliorių skaičių išsiuntinėja. Tokiu būdu ir aš, toli nuo Chicago gyvendamas, apie P. Žumbakio radijo minis galiu rašyti.

Tad vien pavyzdžiui pasmaguriaukime P. Žumbakio birželio 13 d. per radiją paskelbtais komentarais.

Tą rytą radijo programos klausytojai išgirdo apie Lietuvos Prezidento gegužės 25 d. Seimui pasiūlytą įstatymo projektą, pavadintą "Dėl susirinkimų organizavimo ir vedimo tvarkos".

Amerikoje rinktis ir demonstruoti galima be jokių leidimų, jei tai nekenkia kitiems. Ypač paskutinio penkmečio bėgyje mūsų išeivija daug ir dažnai demonstravo, reikalaujama Lietuvai laisvės, pripažinimo ar, paprasčiausiai, Sovietų Sąjungos pažabojimo. Lietuvos Konstitucijos 36 straipsnis draudžia valdžiai riboti piliečių susirinkimų teisę, bet leidžia jų organizavimui įvesti taisykles.

Siūlomo įstatymo projekte reikalaujama, kad visi, kurie tik nori viešai demonstruoti, turi pranešti ne tik susirinkimo vietą, laiką ir dalyvių skaičių, bet taip pat privalo pateikti susirinkime demonstruojamų plakatų, transparentų bei kitokių vaizduojamųjų priemonių turinį, kalbų bei pranešimų tematiką, nešamas vėliavas, amblermas ir duoti kitas žinias...

Lietuvos valdžios įstaigos turi duoti sutikimą susirinkimams, nebent būtų paisoma viešojo saugumo motyvų. Tačiau tie leidimai gali būti atšaukti net 24 valandas prieš šaukiamą susirinkimą ar demonstraciją.

Pagal siūlomą projektą, policija ar saugumas gali apriboti ar net nutraukti susirinkimus, jei jie neatitinka valdžios reikalavimų. Policija ar saugumas gali naudoti "specialias priemones (gumines lazdas, antrankius, kovinius imtynių veiksmus, dujas, vandensvaidžius, tarnybinius šunis ir kt.), o taip pat ir šaunamąjį ginklą". (Kabutėse sakinyse primena sovietų valdžios panaudotas "priemones" 1991 sausio 13 Vilniuje.)

P. Žumbakis pateikia ir daugiau duomenų bei komentarų, kurių čia nekartosime.

Štai, gerbiame, kokią įstatymo projektą pasiūlė LDDP valdžios Prezidentas! Prisiminkime, kad "LDDP" raidžių karoliukuose viena "D" yra skirta "demokratijai". Dar kartą perskaitykite, kas čia visu prezidentiniu orumu Seimui siūloma ir pagalvokite, ar šią naktį galėsite ramiai miegoti. Pagalvokite, ar prie šitokios tvarkos Sąjūdis būtų galėjęs sušaukti šias tūkstantines minias Vingio parke, Kauno Karo muziejaus sode lyje arba suorganizuoti 1989 rudenį per Estiją, Latviją ir Lietuvą nusidriekusių žmonių grandinę.

Kai tik gavome naująją priimtą Lietuvos Konstitu-

cijos tekstą, 1992-X-26 d. DIRVOJE atspausdinome didingus Konstitucijos įvado žodžius, kuriais, tarp kitų dalykų, yra nusakoma atvira, darni, teisinga visuomenė bei teisinė valstybė. Tada nuo savęs DIRVOJE dar pridėjome linkėjimą, kad "šie Konstitucijos įvado žodžiai neliktų tik žodžiais". Jeigu konstitucinės valdžios glėbyje bus priimtas dabar siūlomas įstatymas, tai ir pačios Konstitucijos lakštai, ant kurių, tarp kitko, prieš kelis mėnesius prisiekė Prezidentas, bus neverti išniekintų įvado žodžių ir pelenais paverstų tautos vilčių.

Paragavę žinių, grįžkime prie Povilo Žumbakio radijo komentarų ir spausdinamų laidų.

Visokios amerikiečių institucijos savo biuletenius, pranešimus spausdina ir platina. Yra radijo ir televizijos programų, kurių garsinį ar net video įrašą galima už labai prieinamą kainą įsigyti. Manau, kad būtų idealu, jei P. Žumbakis sutiktų už faktines siuntinėjimo bei dauginimo išlaidas suinteresuotiems prenumeratoriams savo pranešimų tekstus reguliariai siuntinėti. Gi tie pranešimai skaitytų pasiektų be skelbimų, be verkšlenimų (ar grąšinių) aukoti, be aukojusiųjų litanijos. Čia būtų informacija, kvalifikuoto advokato ir gražiai mūsų visuomenėje pasireiškusio asmens nuomonė.

■ **laiškai Dirvai**

TURBŪT KOKIA KITA REIKŠMĘ TURI?

Perskaičius Vlado Vijeikio papasakojimą š/m. gegužės 20 d. "DIRVOS" laidoje, apie (1918-1940) nepriklausomos Lietuvos vyriausybės jam (V.V.) išduoto užsienio

paso nepripažinimą dabartinės nepriklausomos Lietuvos vyriausybės, man, neatskiriščiam spalvų, didelę rūpestį sukėlė. Net šiurpas per nugarą palengvėle praslinko pagalvojus – kaip man sektųsi jei Pati užsispirs, kad ir aš išigyčiau mėlynos spalvos pasą?

Man jie visi vienodos spalvos, nežiūrint kokiomis spalvomis kiti juos vadina. Man regis, juk anos (1918 – 1940) nepriklausomos Lietuvos vyriausybės išduotų pasų nepripažinimas, dabartinės nepriklausomos Lietuvos vyriausybės kokia nors kita reikšmę turi, o ne spalvas?

K. Radvila, Surfside, Fla.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga

DABARTINĖS LIETUVOS PADĖTYJE

Vytautas Abraitis

(Atkelta iš 4 psl.)

ekonominės sąlygos neleidžia jiems pirkti ne tik tokių leidinių, bet net daugelyje atvejų ir perijodinės spaudos. Todėl reikėtų jas labai žema kaina, pusdykiai ar dykai platinėti, bet jos turėtų daug didesnės Lietuvai naudoti.

Užmojis, kurį siūlau pareikalauti iš mūsų daug pastangų, o daugiausia pinigų. Tam įgyvendinti reikalinga ir mūsų visos tautininkijos atnaujinta ir atjauninta konsolidacija.

Jei prieškarinės kartos tautininkija sėkmingai rizikavo perleisti naujai įsteigtos A.L. Tautinės Sąjungos vairą jauniems iš Europos atvykstantiems tautininkams, tai jų pavyzdžiu neužilgo gal bus laikas pagalvoti apie T. S-gos vairo perdavimą Bostono skyriaus jaunesniems nariams, arba jau eilę metų Amerikoje veikiantiems Neo Lithuania filisteriams, puikiai užsiregistravusiam "Mercy Lift" programoje. Nemanau, kad ir blogiausiu atveju, kad tai būtų labai rizikingas bandymas todėl, kad kitu atveju dabartinė Sąjunga geriausiu atveju gyvuos ne daugiau 4-5 seimų laikotarpius.

Kai kalbame apie konsolidaciją visų tautininkiškų pajėgų, tai ji turėtų būti reali. Nemanau, kad būtų tikslinga ir toliau turėti 4 ar 5 tautininkų išdus su palyginamai nemažomis sumomis, o kai reikia vykdyti kurį nors užsimojimą, tai kiekvienas atskiras išdo valdytojas sprendžia, kiek tam užsimojimui skirti ar neskirti lėšų iš viso.

Tai ką šiandien pasiūliau, tai nėra vienos dienos spren-

dimai ir ne viena diena jie įgyvendinami, bet esu tikras, kad Tautinė Sąjunga kaip išeivijos organizacija, Lietuvos istorijoje užims svaresnę vietą, supažindindama Lietuvos dabartinę kartą su laikotarpiu, kurio jie visiškai nepažįsta, nei bandydama juos girti, ar peikti arba nuo jų trauktis.

Neužmirštinas ir kitas labai svarbus kelias iš priešingos pusės, tai išeivijos jaunos kartos supažindinimas su jų tėvų gimtuoju kraštu, lygiai kaip ir Lietuvos jaunesnės kartos, ypač studentijos supažindinimas su vakarietišku pasauliu. Tai irgi iškaštingas kelias, bet, mano manymu, jis būtinas, jei norime išvengti dviejų skirtingų lietuvių tautos pažiūrų į Lietuvos ateitį.

Nėra abejonės, kad yra ir kitų kelių ir priemonių Tautinei Sąjungai jungtis į nepriklausomos Lietuvos gerovės atstatymą. Ir tikiu, kad jie bus pasiūlyti kitų apsvaistymui.

Aš iš savo pusės, prie padarytų siūlymų dėl Tautinės Sąjungos ateities veiklos kelių, galėčiau perduoti kai kurių tautininkų Lietuvoje ir Europoje per mane siūlomą planą – leisti Lietuvoje laikraštį, kuris tarnautų išeivijos Amerikoje ir Lietuvos gyventojų poreikiams. Pagal juos to laikraščio finansinė kontrolė turėtų pasilikti to laikraščio sponsorių griežtoje kontrolėje, o atsakomybė už turinį ir kryptį turėtų dailintis su tėvynainiais. Tai neabejotinai ambicingas planas, vertas svarstyti, bet ryžantis jį įgyvendinti reikalingas gilesnio studijavimo.

TRISDEŠIMT PIRMAS

Dirvos novelės Konkursas

DVI PREMIJOS

Pirmoji – 500 dolerių

Antroji – 300 dolerių

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės tema, turinį ir bobūdį patiems pasirinkti.

Ilgis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytų, su dvigubu tarpu.

Laikas: Paskutinė rankraščiai įteikti data 1993 metų rugsėjo 10 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiams siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiami dalyvauti visi lietuviai rašytojai, gyvenant Lietuvoje, JAV ar bet kuriam kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridėdama uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

"ŠALIS TA LIETUVA VADINAS"

Domas Česevičius

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Po perversmo vyriausybė buvo sudaryta iš tautininkų, perversmo skatintojų krikščionių demokratų, ūkininkų partijos atstovo (J. Aleksa) ir perversmininkų statybinio pulkininko I. Musteikio, paskirto vidaus reikalų ministru. Prasidėjo valdymas, prasidėjo ir vyriausybės spaudimas, kad ji būtų stipriau diktatoriška. Iš vienos pusės, į griežtesnę diktatūrą spaudė krikščionys demokratai, siekdami stipresnės akcijos prieš kairiuosius, o iš kitos – perversmininkai, nepasitraukę po perversmo nuo politikos, spaudė, kad sparčiau būtų likviduojamas demokratinis parlamentarizmas. Smetonos ir Voldemaro, kaip vidurio politikos atstovų, švytavimo diapazonas nuo centro į dešinę ir į kairę buvo gana platus. Krikščionis demokratų siutino vyriausybės neveiklumas prieš kairėjimą arba, tiksliau sakant, prieš sekuliarizacijos (nubažnytinimo) procesą, nes klerikalinis bažnytiškumas buvo stipriausias krikščionių demokratu ramsis. Apie tą krikščionių demokratų susirūpinimą bei užsirūstinimą T. Tilvytis tada taip sueiliavo:

Voldemaras gabus,

Jis ilgai dar pabus,

Nuliuliuos mūs tėvynę į kairę...

Perversmininkai labai tūžo dėl to, kad vyriausybė rimtai svarstė seimo rinkimų klausimą, kas jiems atrodė perversmo tikslų ir rezultatų sunaikinimas. Krikščionis demokratų pasisekė gana greit ir gana lengvai išstumti iš vyriausybės koalicijos, nes prieš juos buvo perversmininkai. Mat dar krikščionių demokratų valdymo metu ir dėl paties to valdymo negeorvių buvo susiorganizavęs pats perversmininkų branduolys – SKS. Taigi perversmininkų balsas tada buvo labai svarus. Todėl ir jų reikalavimas stiprinti ir griežtinti diktatūrą buvo vyriausybei daug keblesnis. Perversmininkų užmačios "padėti" vyriausybei griežtinant valdymo režimą darėsi vis įžulesnės. Siekdami "padėti" valdžiai stipriai valdyti, jie pradėjo organizuoti paramilitarinę organizaciją "Geležinis vilkas", kuri turėjo būti kietasis diktatorinio režimo nugarkaulis.

Perversmininkų aktyvumas ypač suaktyvėjo, kai A. Smetona būsimų seimo rinkimų intencija 1927 m. apvažinėjo su kalbomis ir pokal-

biais beveik visą Lietuvą. Pati mintis apie seimą jiems buvo visiškai nepriimtina. Tada perversmininkai pradėjo vis daugiau apsupti ir savo įtakoje laikyti A. Voldemarą, tikėdamiesi, kad jis geriausiai vykdys jų pageidavimus ir kad jis nustumis į šalį klasikinį demokratą – minkštą humanistą A. Smetoną. Štai čia ir prasideda konfliktų ir kolizijų užuomazga tarp Smetonos ir Voldemaro.

Smetonos ir Voldemaro politinės pažiūros ir politikos principai ilgą laiką buvo gana panašūs. Bet jų asmenybės, jų charakteriai ir jų dvasinis nusiteikimas politikos atžvilgiu buvo gana skirtingi. Abu jie buvo įtaigūs oratoriai ir publicistai. Bet savo kalbose raštuose A. Smetona buvo ramus, lygus aiškintojas bei įtikinėtajas, kalbantis ir rašantis santūriai, stilistiškai išdailinta kalba, o Voldemaro kalbose ir raštuose buvo justikovingumas, intencija triuškinėti oponentą. Jis labai įmantriai, suktokai, dažnai demagogiškai naudojo kandų, netikėtą sąmojį, mokėjo greit ir žvitriai išversti į kitą pusę ir apversti aukštyn kojomis oponentų tezes ar tvirtinimus. Abu jie, atrodo, turėjo ambicijų būti aukštoje valdžioje. Bet Smetona niekad neparodė didžiavimosi valdžia, nemėgo "rodyti" valdžios. Voldemaras nevengė parodyti savo valdingumo arba staigių valdiškų sprendimų. O ir visa politinė dvasia jis labai skyrėsi nuo Smetonos. Galima būtų pasakyti, kad Voldemaras atstovavo Senojo Testamento dvasiai, o Smetona, skleidė Naujojo Testamento nuotaikas.

Kai Smetona, atrodo, rimtai kalbėjo apie seimo reikalingumą, tai Voldemaras visai vinguriavo dviprasmybėmis, iš kurių nebuvo galima suprasti – bus rinkimai ar jų nebus, ruošiamasi rinkimams ar ne. Pavyzdžiui, kad ir toks jo kalambūrinis pareiškimas: "Rinkimai tikrai bus, bet tai nereiškia, kad jie tikrai šiemet bus". Taip jis sukaliuojosi ir vengė rinkimų temos todėl, kad taip jį vertė daryti perversmininkai, kurių apsuptin jis buvo patekęs. Ta apsuptis betgi, atrodo, jo nevaržė. Priešingai, toje apsuptyje jis jautėsi gana stipriai ir saugiai, nes tai buvo realios ir patikimos jėgos apsuptis. Be to, Voldemaras, kaip atsargus ir viskam įtarus "realpolitikėris", matyt, svarstė: geriau

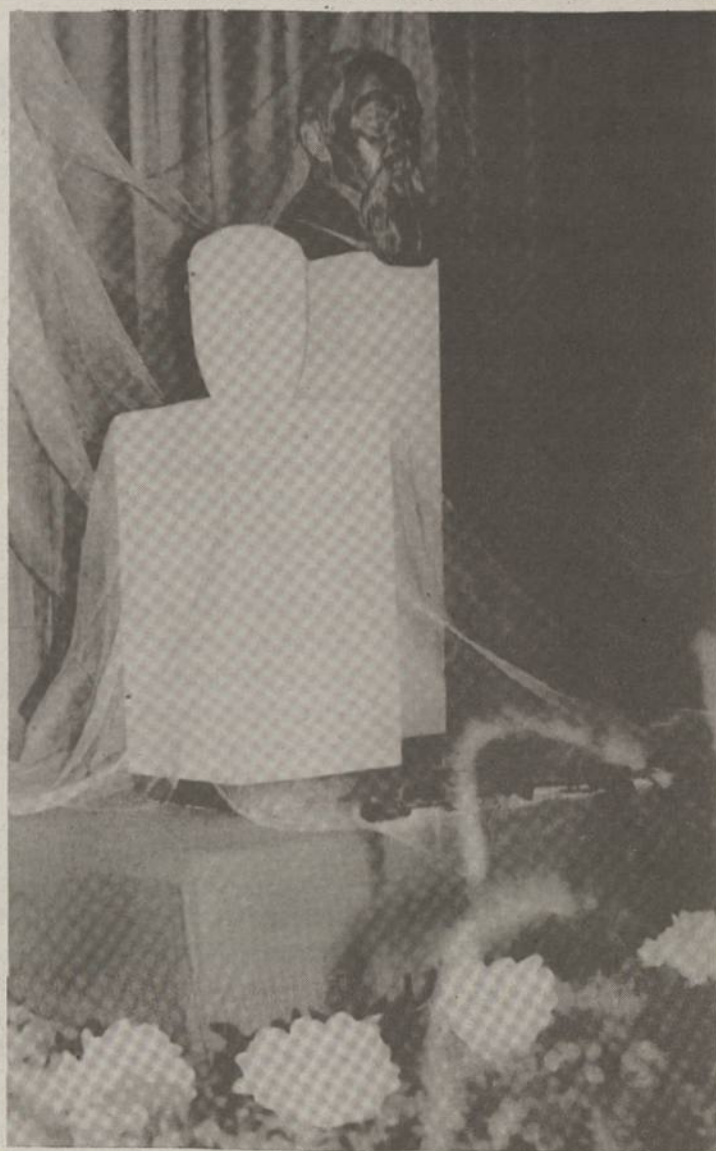
žvirblis rankoje, negu briedis girioje. Geriau jau stipriai rankose turima valdžia, nors ir silpnai legalizuota, negu stipriai legalizuota, bet labai dar netikra ir kažin ar pasiekiamą valdžia.

Smetonos ir Voldemaro pažiūros į pačią valdžią ir valdymą irgi buvo gana skirtingos. Voldemarui valdyti reiške – nurodinėti savo valdymo valią kitiems, reikalauti, kad valdžios nurodymas būtų vykdomi. Smetonai valdyti reiške valdžiai turėti bendrą valdžios idėją, bendrą valdymo mintį ir ją aiškinti, įtaigoti valdžios aparatą, tautą, visuomenę, kad tą mintį suprastų, ja persiimtų ir kad visi laisvai dirbtų savo darbą pagal savo užimamą vietą, pagal savo pasirinktą vaidmenį ar funkciją be kokių konkretizuotų nurodymų iš viršaus. Laikraščių redaktoriai sakydavo: gavęs trumpą audienciją pas Voldemarą, aiškiai žinojai, ką ir kaip rašyti, o apsilankęs pas Smetoną, gaudavai tik bendrą mintį bendrą minties siūlą, kaip tuo ar kitu klausimu galima mąstyti.

Tačiau perversmininkai nepakankamai įvertino Smetonos politinę – moralinę jėgą, manydami, kad jų realia fizine jėga remiamas Voldemaras nustumis į šalį Smetoną. Vyko kitaip. Visa tai matydamas, Smetona kantriai, ramiai, bet nuosekliai pradėjo demontuoti perversmininkų montuojamą diktatūrą ir iš valdžios aukštumų eliminuoti diktatūrinių užmačių veikėjus. Iš generalinio štabo viršininko pareigų buvo atleistas perversmo vykdytojas P. Plechavičius. Pagaliau atėjo laikas atleisti iš valdžios ir patį Voldemarą. Kiek vėliau iš vidaus reikalų ministro posto buvo atleistas plk. I. Musteikis. Po to buvo likviduota ir "Geležinio vilko" organizacija. Tai buvo labai rizikingos ir komplikotos operacijos. Tokias politines operacijas galėjo atlikti tik labai patyręs ir didelio takto politinis chirurgas.

Ėmė džiūgauti opozicija, o ypač krikščionys demokratai: "jau griūva Smetonos valdžia". Tuščias buvo opozicijos džiūgavimas, nes jeigu nebūtų buvę tų operacijų, tai nuo sustiprinto diktatūrinio režimo daugiausia būtų kentėjusi kaip tik opozicija: ir kairė, ir dešinė. Gal daugiau dešinė negu kairė.

Žinoma, tos operacijos su-

Urna su Mažosios Lietuvos Patriarko Martyno Jankaus palaikais 1993 m. gegužės 29-30 d. buvo pašarvota Šilutės Centrinėje bibliotekoje.

darė daug keblumų ir komplikacijų: prasidėjo "pooperacinis pūliavimo procesas" valdžios aplinkoje, prasidėjo krizinė situacija.

Ta krizinė situacija prasidėjo tuo maždaug metu, kaip ir pasaulinė ekonominė krizė.

Ekonominei krizei užsitęsęs, pasaulyje pradėta vis garsiau ir plačiau svarstyti bei skelbti tezė, kad ekonominė krizė yra kartu ir politinė krizė. Svarbiausia politinės krizės priežastis esanti per daug išaugęs ir išsigalėjęs parlamentarizmas. Sunkiausia politinė liga esanti "parlamentaritis" (kaip apendicitis) – paties parlamentarizmo krizė. Išaugęs parlamentarizmas Europoje ir kitur esą paraližuoja vykdomosios valdžios efektyvų veikimą.

Plėtėsi visokia akcija prieš parlamentarizmą – teorijoje ir praktijoje. Visaip buvo raginama stiprinti vykdomąją valdžią. Tame antiparlamentarizmo fone įvyksta perversmai Latvijoje, Estijoje, o antiparlamentarinės nuotaikos apima vis platesnius visuomenės sluoksnius. Tame antiparlamentarizmo fone ir Lietuvoje seimo rinkimų klausimas pradėjo netekti savo aktualumo. Opozicijos reikalavimai seimo rinkimu tampa ramesni, neryžtin-

gesni, nedrąsūs. Jaučiasi suabejojimas didele seimo reikšme.

(Bus daugiau)

VERTINGI ALBUMAI

Gera proga įsigyti menišką grožio albumą *"Einu per Lietuvą"*. Tai jau trečioji lietuvių fofomenininko Juozo Polio kelionė per Tėvų žemę.

Anksčiau išleisti albumai – *"Gimtoji žemė Lietuva"*, *"Atgimstanti Lietuva"*.

Naujame albume jau Lietuva pabudus, gražiausios ir brangiausios jos kraštovaizdžio vietos, svarbūs įvykiai, šventės. Albume rasime ir lietuviškąją Ameriką: lietuvių bažnyčias, paminklus tautos didvyriams, tautos švenčių minėjimus, Clevelando, Chicagos, Washingtono ir kitų JAV miestų vaizdus. Nepaprastai jautrus ir šiltas albumo tekstas, kurį parašė šviesios atminties prof. Česlovas Kudaba.

Foto albumą labai prieinama kaina galima įsigyti Dievo Motinos parapijos knygyne pas A. Mackevičių ir "Dirvos" redakcijoje. Kiekvieno albumo kaina po #18 dol. Užsakant paštu reikia pridėti po \$3.00 persiuntimo išlaidomis.

PATRIA

2638 W. 71 St., Chicago, IL 60629,

tel. (312) -778-2100

Didelis pasirinkimas dovaninių bei buitinių prekių, pageidaujamų ir Lietuvoje. Dėl specialiai sumažintų kainų klausykitės Šluto radijo valandos sekmadieniais nuo 7 iki 8 val. ryto, 1450 AM banga.

SUNKŪS KARO MIETAI

Bronius Aušrotas

(Tęsiny iš praėjusio numerio)

Ši visą aiškinimą išverčiau į vokiečių kalbą. Vyr. ltn. Juergen užsirašė savo užrašų knygelėje. Jis dar norėjo žinoti to vaikinio vardą, pavardę ir adresą. Juergen padėkojo abiems lietuviams už jų pastangas, kovojant prieš komunizmą ir mėgino duoti radiistui 50 DM už jo pasiaukojimą, išsaugojant šį brangų siųstuvą, bet lietuvis griežtai atsisakė imti bet koki atlyginimą. Į pasiūlymą parvežti palydovą į Radviliškį, pastarasis padėkojo ir pareiškė, kad jis noris likti pas savo draugą. Ir taip atsiskyrė. Šoferis jau žinojo kelią atgal į Kauną.

Kai mes pasiekėme Šiaulių-Panevėžio vieškelį, pasiklausiau vyr. ltn. Juergen, ar jis neturėtų nieko prieš sustoti Panevėžy porai valandų. Jam paaiškinau, kad mano žmonos tėvai gyvena Panevėžy, ir jie dar nieko nežino apie mūsų šeimą, o mes nežinome, kaip jie pergyveno karo pirmąsias dienas. Leitenantas patenkino mano norą, ir po pusvalandžio šoferis privažiavo prie Pušyno gatvės 63. Pažadėjau, kad būsiu pasirošęs, kai jie atvažiuos mane pasiimti.

Veronikos tėvai ir dvi serys (Bronė našlė, kurios vyras Petras prieš metus buvo sovietų ištremtas ir nužudytas, ir Janytė, tik ką baigusi gimnaziją) labai nustebė, pamatę mane sveiką ir gyvą. Suprantama, jie norėjo žinoti apie mano šeimą. Pasidalino me išpūdžiais ir mintimis apie pirmąsias praėjusio karo dienas. Nepastebėjau, kaip prabėgo dvi valandos. Tik, išgirdęs automobilio signalą, žinojau, jog pasimatymo laikas baigėsi.

Grįžome į Kauną dar nesutemus. Vytauto prospekte, kur gyveno mano brolis Stasys, dar nežybciojo gatvių lempos. Vyr. ltn. Juergen atsisveikino ir padėkojo už pagalbą, ieškant to radijo siųstuvo. Aš iš savo pusės buvau dėkingas, gavęs progą aplankyti žmonos tėvus.

TEISINGUMO TARĖJO ISTAIGOJE

Pas brolių Stasį, tada buvusį Kauno geležinkelio policijos viršininką, praleidau naktį. Kitą rytą man reikėjo gauti bent 3 tonų sunkvežimį, kad galėčiau į Kauną pervežti savo baldus iš Vilkaviškio, kur jie buvo palikti, mums pasitraukus į Vokietiją. Tuo metu pasamdyti sunkvežimį

nebuvo jau taip paprasta. Tačiau šiame reikale man padėjo Kauno kalėjimo viršininkas, ats. aviacijos kpt. Ignas Vylius. (Kpt. I. Vylius po 1934 m. birželio nepavykusio sukilimo buvo degraduotas į eilinį. Po kurio laiko gavo tarnybą Klaipėdos uosto muitinėje. Gyvendamas Klaipėdoje turėjau progos kpt. Vylių geriau pažinti). Jo žinioje buvo kalėjimui priklausę keli sunkvežimiai. Jis suteikė galimybę pervežti mūsų baldus į Kauną.

Kitą dieną grįžau į Kybartus ir pirmuoju traukiniu su šeima išvažiavome į Kauną, būsimą gyvenimo vietą. Susitvarkęs kasdieninio gyvenimo reikalus, pradėjau darbuotis Teisingumo tarėjo įstaigoje nuo rugpjūčio 15 d. Palyginus su praeityje turėtais darbais, šis buvo tikras poilsis.

Mano padėjėjas A. Mileška buvo labai rūpestingas žmogus. Jis žiūrėjo, kad maisto davinys kaliniams būtų toks, jog dėl vienos ar kitos priežasties laisvės netekusieji nebadmiriautų. Pagal iš nepriklausomybės laikų nusistovėjusią tradiciją, kaliniams būdavo leidžiama, kad kuklų kalėjimo maistą papildytų jų artimieji, esantieji laisvėje. Papildomo maisto davinį kaliniams (ne politiniams) būdavo galima pagerinti ir iš kalėjimams priklausančių ūkių. Tokius ūkius turėdavo beveik visi didesnieji apskričių miestų kalėjimai.

Vokiečių SD pareigūnai nenorėjo, kad jų žinioje laikomi politiniai kaliniai gautų papildomo maisto iš laisvėje

gyvenančių giminių ar draugų. Beveik visuose okupuotos Lietuvos didesniuose kalėjimuose vokiečių SD tarnyba buvo įdarbinusi ir savo tarnautojus agentus. Šie pareigūnai sekė, kad lietuviškoji tarnyba nebūtų per daug švelni suimtiesiems, o ypač prieš nacių nusistačiusiems tautiečiams. I. Vylius, pats buvęs politinis kalinys, dabar Kauno kalėjimo viršininkas, nesistengė vokiečiams pataikauti.

Per metus laiko, man būnant Kalėjimų departamento direktoriumi, tekdavo su I. Vylium tarnybiškai ir privačiai kalbėtis. Dažnai tai lietė kaliniams vokiečių administracijos nustatytas maisto normas, kurios būdavo gan žemos, maždaug 1000 kalorijų per dieną. Kalbant apie kalėjimo vidaus reikalus, I. Vylius man atvirai pasakė: "Nevėrtėtu per daug jaudintis tais klausimais, kadangi Kauno kalėjimą faktiškai administruoja SD pareigūnai. Mes atliekame tik sargų ir tarnų pareigas. Aš, kiek galiu, stengiuosi pagelbėti mūsų patriotams, kurie dėl kokio nors įskundėjo pateko už grotų".

Taip man kalbėjo, rodos, neblogas pažįstamas. Tačiau

Clevelando veteranų 613-to posto vadas įteikia atžymėjimą kapelionui k. n. J. Bacevičiui. G. Juskėno nuotr.

būdamas Kauno kalėjimo viršininku, jis buvo gana palankus vokiečių politikai ir "sėdėjo ant dviejų kėdžių" – lietuvių patrioto ir SD bendradarbio. Tačiau I. Vylius, būdamas šiose pareigose, niekada nepakenkė savo draugams ir neišdavė nė vieno SD (Sicherheits Dienst – Saugumo policijos) kerštui.

SUSITINKU SU J.P.

Rugpjūčio paskutinėmis dienomis, kai jau šiek tiek sušilau savo naujose pareigose Teisingumo tarėjo M. Mickevičiaus įstaigoje, mane telefonu pasiekė Kauno kalėjimo viršininkas Ignas Vylius. Jis kvietė mane po darbo valandų užėiti į Prūsų gatvę Nr. X Žaliakalnyje, kur susirinks keli mūsų pažįstami pasikalbėti. Pažadėjau ateiti.

Apie 3 val. po pietų nuvykau į nurodytus namus. Mane pasitiko I. Vylius ir išvedė į nemažą salionėlį, kuriame jau buvo man šiek tiek pažįstamas, buvęs voldemarininkas, Kauno operos solistas-tenoras, atsargos kapitonas Vladas Ivanauskas (po 1934. VI. 6 sukilimo, kaip aktyvus jo dalyvis, buvo atleistas iš aktyvios tarnybos, tačiau ir toliau jis darbavosi Kauno Valstybiniame teatre). Neprisimenu, kokia proga ir kur mudu susipažinome, bet buvome pažįstami, ir kaip tokie, pasisveikinome, prisimindami vieną kitą mūsų susipažinimo detale. Tuo tarpu Ignas Vylius paslapčiomis man priminė, kad šis susitikimas yra tarp senų draugų, ir kad jis tuoj atvesias į šį kambarį mano pažįstamą J.P. Aš labai nustebau, nors Vyliui stengiausi to neparodyti.

Nepriklausomoje Lietuvoje J.P. dirbo II-jo skyriaus karinėje žvalgyboje prieš Vokietiją. Aišku, kaip toks jis negalėjo pasitraukti į Vokietiją, kai sovietai okupavo mūsų kraštą 1940 m. birželio 15 d.

1941 metų pavasarį buvau sudaręs sąlygas, kad J.P. galėtų nelegaliai pereiti sieną į Vokietiją. Jis asisakė. Man buvo žinoma, kad J.P. buvo

priverstas dirbti sovietų karienei žvalgybai.

Ir štai dabar J.P. atsirado Kaune... Neturėjau jokios abejonės, kad J.P. buvo paieškomas vokiečių karinės kontražvalgyvos. O jis sveikas ir drūtas sau gyvena Kaune!

Po kelių minučių I. Vylius atsivedė J.P. Mudu pasisveikinome, lyg seniai nesimatę geri draugai. Man atrodė, jog ir kiti draugai buvo nustebę, matydami J.P. mūsų tarpe.

Aš neseniai buvau grįžęs iš Rytų fronto, kur mačiau nesustabdomą vokiečių žygiavimą į Rytus ir galimą Maskvos ir Leningrado paėmimą. Susirinkusieji norėjo žinoti mano nuomonę, kas laimės: vokiečiai ar sovietai?

Aš buvau matęs sunaikintus sovietų karo aviacijos aerodromus, paliktus priešui nepanaudotus "RATA" tipo lėktuvus ir kitokius karo technikos reikmenis, pakelėse be benzino likusius kariškus sunkvežimius prie Alytaus mūšyje sudaužytus pačius geriausius sovietų tankus! Be to, keli milijonai karių belaisvių!.. Tada man atrodė, kad laimėtojas aiškus – vokiečių karinė mašina.

Daugelis, kurie Igną Vylių mažai pažinojo, galėjo pagalvoti jį esant SD bendradarbiu. Kas jis tikrai buvo savo sielos gilumoje, man taip pat buvo mįslė! Manysčiau, kad SD bendradarbis negalėtų globoti komunistų režimui dirbusį karinės žvalgyvos pareigūną J.P. Ar I. Vylius, slapstydamas, šelpdamas ir globodamas karo mokyklos draugą darė vien tik draugišką patamavimą? Taip ir nebuvo aišku, kodėl Vylius globojo ir saugojo J.P. nuo vokiečių "teisingumo" rankos? Kokie slapsti, man nežinomi ryšiai egzistavo tarp buvusių jaunystės dienų draugų? Viena man buvo aišku, jog jis buvo žūtbut pasiryžęs išsaugoti J.P. nuo SD keršto. I. Vylius taip pat globojo ir J.P. žmoną.

(Bus daugiau)

Talpintuvai siunčiami kas savaitę

TRANSPAK praneša: NAUJI MAISTO SIUNTINIAI:

55 svarai įvairaus maisto \$ 98.

22 svarai įvairaus maisto \$ 65.

22 svarai mėsos gaminių \$ 95.

45 svarai įvairaus maisto be mėsos \$75.

Mažas, bet vertingas: kava, arbata, kakava, apelsinų koncentratas, aliejus, mėsos konservai, vitaminai – tik \$35.

Visi gaminiai sudaryti iš užsienietišų produktų, išskyrus rūkytas dešras ir sūrį. Pinigai pervedami doleriais.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą Daugiausia siuntinių į Lietuvą siunčiama per **TRANSPAK**. Skubius siuntinius siunčiame AIR CARGO

RŪTA DEGUTIENĖ

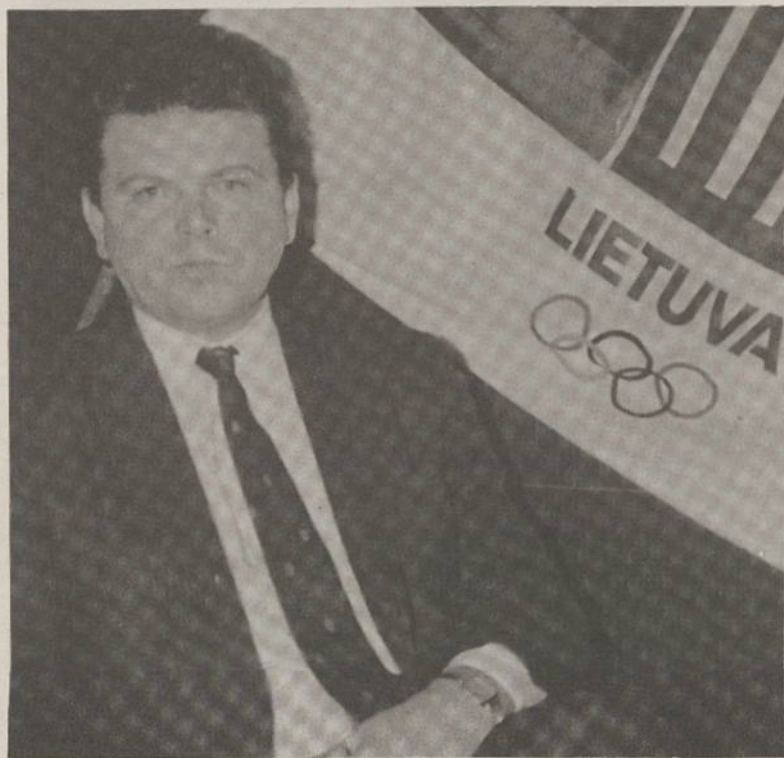
216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Chicago tel. 312 436-7772

Lietuvai gražią ateitį TIK PATYS SUKURSIME

Jurgis Janušaitis

Lietuvos tautinio olimpinio komiteto prezidentas ARTŪRAS POVILIŪNAS

riomis Lietuvos sportininkai olimpiados metu galėtų pasinaudoti, pav. palydovų apgyvendinimu, globa ir pan. Tas žymiai sumažintų išlaidas. Manoma, kad Lietuvai bus paskirta įvairių šakų 30-čiai sportininkų. Bet tas skaičius padidės kitu personalu – vyks gydytojas, pats prezidentas, masažistai, treneriai. Taigi gali būti apie 50 asmenų.

Kalbėdamas Artūras Poviliūnas nepaprastai jautriai padėkojo JAV ir visai lietuviškajai išeivijai už suteiktą moralinę ir materialinę pagalbą ruošiantis olimpiniam žaidimams į Barceloną ir kitas vietas. Tuo pačiu šį kartą sakė, kad "mes netiesiame dabar į jus išmaldos prašančios rankos. Nerinkime išeivijoje pinigų, bet bandysime patys savo sąžiningu darbu lėšas telkti". Esą valdžia, tiek buv. V. Landsbergio, tiek dabar prez. Algirdo Brazausko palankiai žiūri į mūsų veiklą, ir žada paramą, bet norima kuo mažiausia naudotis valdžios lėšom, nesivelti į politinę sritį. Todėl Olimpinis komitetas ruošia plačią loteriją, steigs suvenyrinių prekių parduotuvėles, su valdžia susitars dėl olimpinio pašto ženklų išleidimo, bandys naudotis firmų reklamos, nešančiomis pelną. Tai gi tikimasi kietu darbu užsitikrinti lėšas.

Svečias ypatingai gražiai aptarė Lietuvių išeivijos veiklą, padedant atgauti Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę ir išeivijos pastangos buvę ypač naudingos. Gerėjosi išeivijos sutarimu siekiant bendrųjų tikslų. Gerėjosi išeivijos darbštumu, kas įgalino pasiekti tokio gražaus gyvenimo, kad ir po nepaprastai sunkaus, juodo darbo.

Lietuvos žmonės, išgyvenę okupacijoje penkiasdešimt metų, visiškai pasikeitė. Išmoko tinginiauti, laukti iš viršaus nurodymų, nenori imtis darbo, vyrauja nesąžiningumas, vyksta vagystės, girtavimas, kas Lietuvai nedaro garbės. Tai mes suprantame – sakė Artūras Poviliūnas, tai tautos nelaimė. Lietuvių išeivija yra ir turi būti mums šviesiu pavyzdžiu, turime iš jos mokytis, kaip reikia sąžiningai dirbti, kad užtikrinus gyvenimo ateitį.

Tautai ne vyriausybės nėra gerbūvių, bet patys žmonės jai gerbūvių turi sukurti, užtikrinti ir tik sąžiningai, sunkiai dirbdami. To mes siekiame, mokysimės iš išeivijos ir aš viltingai žvelgiu į Lietuvos gražesnę ateitį – sakė kalbėtojas.

Tėvynę mylime visi. Ją myli V. Landsbergis, ją myli Algirdas Brazauskas, ją myli visi Lietuvos žmonės. Pasiekę nepriklausomybės, niekada Lietuva nebegrįs į praeitį. Lietuva bus tokia, kokią ją

• DIRVA • 1993 m. liepos 1 d. • 9 psl.
sukurs Lietuvos žmonės – savo išmintingumu, darbštumu ir sutarimu. – teigė mielas svečias.

Dar kartą padėkojęs išeivijai už visokeriopą paramą, padėkojo savo globėjams mieliems Joanai ir Vytautui Grybauskui už nuoširdžią globą, pakvietė visus 1995 m. atvykti tėvynėn ir dalyvauti sporto žaidynėse.

Mes gal nepasieksime sporto aukštumų, tačiau visi sportuosime, drauge dainuo-

sime, linksminsimės, vieni kitus arčiau pažinsime, pamilsime, nes juk esame vienos tėvynės sūnūs ir dukros. Taip apie žaidynes yra pasakęs ir didis patriotas Vytautas Landsbergis.

Tai tik keletas minčių iš įdomaus Lietuvos olimpinio komiteto prezidento Artūro Poviliūno pranešimo. Ateityje turėsime progos apie jo viešnagę dar pasidalinti mintimis.

JAV LB POLITINĖ KONFERENCIJA

(Atkelta iš 1 psl.)

Lietuvai yra pavojus tapti trečio pasaulio šalim, susiglostius valdžiai ir išnaudotojams. Vis dėlto Vardys tiki į Lietuvos gerėjančią ateitį, nes tauta yra sąmoninga, politikieriai jungiasi ir sutaria dėl reikalo gerinti piliečio socialinę ir ekonominę padėtį. Tačiau Lietuvai reikalinga katarsė – daugumos partija turi peržvelgti į komunistinį laikotarpį, jį įvertinti ir pristatyti jo nusikaltimus Lietuvai. Taipogi daugumos partija turi pareigą įtraukti visas partijas į įstatymų leidimo ir vykdy-

mo procesą. Adolfas Šleževičius, gimęs 1948 m. Šiaulių rajone, pasakė jog jis nepasirinko gimti okupuotoje Lietuvoje. Savo laiku Lietuva buvo vieninga Baltijos kelyje, o dabar po seiminių ir prezidentinių rinkimų Lietuva yra politiškai polazijuota ir polarizuojama, nors sąjūdininkai pralaimėjo dėl savo nevykusių ekonominių reformų. Jis užtikrina jog jis nebuvo komunistu iš įsitikinimo, o dėl reikalo. Dabar Lietuvai nėra jokio komunizmo pavojaus. Lietuva yra didelėje ekonominėje krizėje. Tačiau jis mato ekonominio pagerėjimo ženklus. Jis kalbėjo apie lito įvedimą, žemės ūkio atstatymą, pramonės restruktūravimą, mokesčių sistemas, investicijas. Manęs jog Šv. Tėvo apsilankymas Lietuvoje vėl atgaivins tautą.

Raimundas Ozolas, 54 metų, kalbėjo apie Lietuvą kaip apie chaosą ir viltį. Jis nori patraukti komunistų partijos narius teisman, bet tik tuos, kurie yra nusikaltę prieš žmogų. Idėjinė konfrontacija jam nepriimtina. Jis nori išspręsti pilietybės klausimą – kiekvienas lietuvis turi būti Lietuvos piliečiu. Teliko tik praktiškas klausimas kaip tai padaryti. Aloyzas Sakalas, 62 metų, kvietė prisidėti prie modernios Lietuvos kūrimo, jos ekonominio ir kultūrinio gyvenimo atstatymo. Nereikia politinių įtampų, bet reikia vadovautis politinės santarvės idėja. Vaiva Gustienė, pagal Sakalą, būtų puiki Lie-

tuvos švietimo ministere. O Antanas Sniečkus turėtų būti minimas kaip nusikaltėlis, genocido autorius. Saulius Šaltenis, 48 metų, pasakė jog čia Šleževičius gražiai kalba, o Lietuvoje yra įvedama cenzūra ir restauruojamas komunizmas. Reikia nebūti šizofreniškais, matyti savo kaltes ir sugyventi su visais gerais žmonėmis. Reikalinga iš valdančios partijos ne priverstinio sąžinės atsiskaitymo, bet nuoširdaus atsiprašymo už savo praeities kaltes ir naujų nusikaltimų nedarymo.

Banketo metu buvo pagerbtas ambasadorius Stasys Lozoraitis, gimęs 1924 m. Berlyne ir Lietuvos diplomatiijoje išdirbęs 50 metų. Savo žodyje ambasadorius Lozoraitis priminė jog Lietuva yra pasaulyje pavyzdys kaip išsikvoti laisvę ir nepriklausomybę be šūvio. Dabar visų uždavinys yra kaip Lietuvoje ir už Lietuvos ribų išlaikyti santykius korektiškai. Tarp pozicijos ir opozicijos turi išryškėti žmogaus veidas. Smurtas turi būti stabdomas. Salė atsistojimu pagerbė Stasį Lozoraitį.

Suvažiavimas išsirinko rezoliucijų komisiją, kuriai pirmininkavo Bronius Nemickas. Priimta 10 rezoliucijų kaip išeivija gali suderinti veiklą su kraštu. Priimta rezoliucija prašanti prezidentą Brazauską palikti Stasį Lozoraitį Lietuvos ambasadorium Washingtonė.

Programa buvo ilga ir intensyvi. Vyko įvairūs pokalbiai ir pasitarimai. Adolfas Šleževičius pareiškė jog jis daug išmoko iš susitikimo su lietuvių išeivijos atstovais ir tai turės daug įtakos į jo veiklą. Panašius išpuodus pabėrė ir dalyvavę seimo nariai.

Užklausiau prof. dr. Bronių Nemicką, pasibaigus konferencijai, koks yra jo įvertinimas viso to suvažiavimo. Jis sakė jog šis suvažiavimas buvo labai ir labai reikalingas ir yra padaryta gera pradžia dialogui tarp išeivijos ir Lietuvos.

Birželio mėn. pradžioje į JAV atvyko Lietuvos Tautinio Olimpinio komiteto prezidentas Artūras Poviliūnas drauge su savo šeima – žmona Laima ir sūnumi Audriumi 14 metų.

Jiems Amerikoje pavišėti ir sąlygas pakeliauti sudarė Daytona Beach, Floridoje, gyvenantys žymus sportinėje veikloje Vytautas ir Joana Grybauskai. Svečius viešnagės metu nuoširdžiai globoja, kurios metu jie turėjo progos susitikti su šio telkinio lietuviams bei pamatyti Floridos įžymiausias vietas.

Artūras, Laima ir Audrius nepaprastai šilti, malonūs, atviri žmonės, nuoširdūs pokalbiuose.

Artūras dar tik 42 metų, o jau įkopus į labai aukštą sportinės veiklos postą – Lietuvos sporto federacijų buvo išrinktas, o vėliau perrinktas Lietuvos tautinio olimpinio komiteto prezidentu.

Jis baigęs Kauno kūno kultūros institutą 1988 m. Jam vadovaujant Lietuvos olimpiniam komitetui teko padėti daug pastangų, kad Lietuva vėl taptų Tarptautinės olimpinės šeimos nariu.

Artūras Poviliūnas dar okupacijos metuose išdrįso suorganizuoti sportinę išvyką į Trečiąsias Pasaulio Lietuvių sporto žaidynes Australijoje ir buvo pagrindinis organizatorius ketvirtųjų Pasaulio Lietuvių sporto žaidynių Lietuvoje 1991 m. kuriose dalyvavo 4000 sportininkų iš šešiolikos kraštų. Jis vadovavo Lietuvos sportininkams praityje žiemos ir vasaros olimpiadoje Barcelonoje, kur lietuviai sportininkai išgarsino jau nepriklausomą Lietuvą, laimėdami aukso ir bronzos medalius.

Tai trumpi ryškesni mielo svečio Artūro Poviliūno veik-

los bruožai.

Iš amžiaus sprendžiame, kad Artūras ir visa jo maloni šeima yra gimę okupacijos metais, tačiau jau jiems neteko pergyventi tautos didžiosios dramos, Stalino, Hitlerio okupacijų, trėmimų, partizaninių kovų. Jie ir mokslus baigė, kada okupacija buvo įleidusi gilius šaknis ir jiems teko tose sąlygose gyventi, mokytis ir kurti ateitį. Tačiau, atvėrus širdis nuoširdžiam pokalbiui, Artūras ir Laima aiškiai pabrėžia, kad Lietuvą jie myli, jos gerovei dirba ir dirbs, o praeitis vertusi net būti tuometinėj Lietuvos komunistų partijoje, kuri, be abejo, įgalino pasiekti gerresnio gyvenimo. Artūras, besisielodamas sportiniu Lietuvos gyvenimu, neperdaug domėjosi politika, o rūpinosi jaunimu.

Su svečiais turėjo progos susitikti beveik visas Daytona Beach lietuvių talyns, minint baisiojo birželio įvykius, Prince of Peace parapijos salėje, Ormond Beach. Jis padarė platų pranešimą, daugiausia liečiantį Lietuvos sporto gyvenimą, rūpesčius, planus ateičiai. Bet palietė ir Lietuvoje lietuvių ryškiuosius bruožus. Kalba skirtinga nuo daugelio kalbėjusių "apie padėtį Lietuvoje".

Lietuvos sportinis gyvenimas esąs sunkus. Nėra lėšų veiklai išvystyti. O dabar reikia ruošti Olimpiadai, kuri vyks Atlantoje 1996 m. Šios kelionės metu Artūras Poviliūnas, kaip Lietuvos Olimpinio komiteto prezidentas, aplankęs draugus Los Angeles, vyksta į Atlantą, ten susitiks su Olimpinio komitetu, aptars visas galimybes Lietuvai dalyvauti Olimpiadoje. Be to, turės pasitarimus su Atlantos Lietuvių Bendruomene ir aptars sąlygas, ku-

UŽDRAUSTI

Vladas Vijeikis

Kažkuris individas (užmiršau pavardę) "Draugo" laišku skyriuje parašė esą reikia neleisti Antro kaimo aktorių į lietuviškas sales. Atseit jie pykdo žmones savo keiksmiais ir kitais biauriais išsireikimais. Atrodo, kad šis pilietis labai švarių jausmų ir veiksmų žmogus. Jis nenori, kad jo skaistybę drumstų kažkokie nemoralūs jaunuoliai. Gražu!

Bet ar pagalvojo šis skaistuolis, kad scena ir salė yra du skirtingi dalykai. Yra uždanga, kuri atskiria skaisčiuolį nuo tų biaurių dalykų scenoje. Yra net geležinė uždanga. Jam negalina įžengti į sceną, kurioje jis būtų amžiams suteptas. Jis nenori būti įtaigotas scenoje vykstančių nemoralinių dalykų. Jeigu jis bent kiek kultūringas žmogus, tai turbūt matė opera Otelo. Ten Otelo pasmaugia savo žmoną. Ar skaistuolis grįžęs namo pasmaugis savąją? O gal jis net nelauks, o pasmaugis automobilyje. Paskutinėje Lietuvių operoje, Norma susidegina ant laužo. Ar jis kurs laužą savo kieme ir eis degintis grįžęs iš operos?

O tos biauros scenos jam turi sukelti pasidžiavimą. Aš esu švarus. Ačiū tau Dieve, kad nepadarei manęs aktorium, kurie taip biauriai elgiasi. Jis dar turėtų prisiminti, kad senais laikais aktorių profesija buvo laikoma paniekoje. Joks padorus žmogus nenorėjo, kad jo duktė išeitų į sceną. Bet laikai pasikeitė. Aktoriai dabar gyvena milijonų vertose vilose. Visi juos seka ir daug ką duotų, kad tik galėtų būti jų vietoje.

O kaip opera Faustas? Ten tiek nemoralų pasireiškimų. Tas skaistutis moralistas atrodo neskaitė biblijos. Senajame įstatyme rastų galybę nemoralų, jo skaisčią sielą pažeidžiančių istorijų, jog reiktų daug puslapių laišku skyriuje, kad visam pasauliui pareikštų savo skaisčias mintis.

Ką gi daryti, kad skaistuolis būtų patenkintas ir jo moraliniai jausmai būtų nepaliečiami. Pirmiausia, uždrausti bibliją, paskui dauguma operų, dramatiinių veikalų, ypačiai Šekspyro. Jeigu jam užkliūva keiksmazodis, tai žudimai, apgavystės, svetimotėriavimas tuo labiau. O kaip lietuvių dainos? Vienoje sakoma: aš to senio nemylėsiu, o paskui šarmu pagirdysiu. Žmogžudystė! Baisenybė! Skaistuolis turi rašyti laiškus, kad ši daina būtų uždrausta. Yra ir daugiau. Čia skaistuoliams nauja pasireiš-

kimų dirva.

Grįžtant prie antro kaimo. Grupėje šeši veikėjai. Tad gal pora nusikalto moralei. O kaip apie žiūrovus, kurių keli šimtai. Ar jie visi šventuolėliai su angelų sparnais? Tarp jų galima būtų atrasti bent dešimtą gerokai moralei nusikaltusių. Tad reikia sudaryti sargybą, kuri tikrintų į salę įeinančius. Jeigu tikrinimas būtų griežtas, vargu ar aš pats būčiau įleistas.

Tas nelemtas amerikietiškas žodis, kurį 70 nuošimčių amerikiečių naudoja, o kaip rusiškai triaukštis, kurį nemažai salėje sėdinčių naudoja savo kasdieninėje kalboje.

Skaistuolis reikalauja švartios, skaisčios scenos. O kaip

NAUJA ABITURIENTŲ LAIDA

Š.m. gegužės 23 d. Bostono aukštesnioji lituanistinė mokykla užbaigė mokslo metus.

10 val. ryto Šv. Petro bažnyčioje atlaikytos pamaldos, kurias atnašavo klebonas kun. Kontautas. Jis taip pat savo pamokslu palinkėjo Dievo palaimos jaunimui.

Po pamaldų abiturientai, jų tėvai, mokytojai ir kiti susirinko į parapijos salę. Užbaigimą pradėjo mokyklos vedėja Daiva De SA Pareira, ji pasveikino abiturientus ir pakvietė mokytoją Zitą Kriukonienę papasakoti apie abiturientų klasę.

Mok. Zita Kriukonienė pasveikino abiturientus ir pasidžiaugė jų nepaprastu darbštumu ir gera orientacija nagrinėjant tokius sunkius veikalus, kaip V. Krėvės Raganių ar B. Sruogos Milžino paunksmę.

Iš pranešimo paaiškėjo, kad šią mokyklą labai gerai

apie scenos veikėjus? Būkimė lygūs. Duokite mums švartios nesuteptą publiką.

Tad matau būsimą lietuvių suėjimą. Scenoje pasirodantieji ištyrinėti iki padugnių. Prie durų į salę sėdi komiteto moralės nariai. Varto didžiules knygas, kuriose surašyti visi lietuviai.

Prie pavardžių pastabos: – Dažnai keikiasi ne lietuviškai. Gavo antausį iš savo draugo žmonos už nemoralinius veiksmus. Susitikinėja su svetima žmona. Girtas būdamas sulaužė kėdę. Nemoka skolų. Nesugyvena su kaimynais. Apmuša žmoną. Pielavoja savo vyrą, vieną jau nuvarė į grabą, dabar pielavoja antrą. Meluoja apie savo amžių. Pasakoja riebius anikdotus. Pritaria komunistų valdžiai Lietuvoje. Nebalsavo už Lozoraitį.

Tokie neleidžiami į salę.

baigė Dana Pauliukonytė ir Daina Senūtaite (abi iš New Hampshire). Gerai baigė Daina Budreckytė, Gailė Aukštikalnytė, Varpas De SA Pareira, Meguto Hustas ir Justas Grinius.

Labai gerai baigusiomis atiteko a.a. mok. Makaičio palikimo premija, po 80.00 dol.

Įteikus diplomus, kiekvienos klasės mokytojos pristatė savo klases. Lietuvių Bendruomenės Bostono apylinkės p-kas Aidas Kupčinskas pasveikino visus abiturientus ir ragino tęsti mokslus toliau, nepamirštant lietuvių kalbos. Kartu pranešė, kad bendruomenės apylinkė atidarė kiekvienam abiturientui taupymo sąskaitą, įnešdama kiekvienam po 20.00 dol.

Truputį pasivaišinus, mokytoja Aukštikalnienė pakvietė visus abiturientus, mokytojus ir vaikų tėvus pasivaišinti jos svetingoje pasto-

Daina Senūtaite ir Daina Budreckytė, nuo pat mokyklos pirmų dienų iki mokyklos užbaigimo išliko geriausios draugės. Abi priklauso skautėms.

LIETUVOS KREPŠININKŲ NESEKMĖ

Gegužės 30 d., Lenkijos mieste Wroclave, vyko 1993 m. Europos vyrų krepšinio pirmenybių Papildomas atrankinis turnyras, kuriame dalyvavo 15 rytų Europos komandų. Pirmame etape, visos komandos buvo padalintos į 4 pogrupius, kuriuose žaidė kiekviena su kiekviena. Iš kiekvieno pogrupio po 2 komandas pateko į antrąjį 8 komandų ratą, o iš pastarojo, tik 5 komandos kvalifikavosi dalyvauti birželio pabaigoje Vokietijoje vykstančiose Europos krepšinio pirmenybėse, kuriose žaidžia 16 atrinktų

gėje, Randolph, Mass. Visi išsiskirstė geroje nuotaikoje.

Vaclovas Senūta

komandų. Vienuolika komandų jau buvo atrinktos anksčiau.

Lietuvos pogrupyje žaidė Lietuva, Lenkija ir Gudija. Pirmose rungtynėse Lietuva po didelių pastangų įveikė Lenkiją 102:99, dėka ypatingai gero Šarūno Marčiulionio žaidimo. Deja, antrose rungtynėse Lietuva pralaimėjo prieš Gudiją 80:88. Paskutinėse rungtynėse, Lenkija nugalėjo Gudiją 81:75. Tuo būdu visos 3 komandos turėjo po 1 laimėjimą ir po vieną pralaimėjimą ir vietos buvo išspręstos pagal taškų santykį. Pogrupio laimėtojai išėjo Lenkija su taškų santykiu 180:177. Antrą vietą užėmė Gudija su 163:161. Lietuva su 182:187 santykiu liko 3-je vietoje ir iš tolimesnių varžybų iškrito. Viltys kovoti dėl Europos čempionato sudužo pirmame žvilgsnyje. Paskutinėmis dienomis į Lietuvą sugrįžo užsienio komandose žaidę Marčiulionis, Chomichius, Karnišovas, Padrazdis, Krapikas ir Lekarauskas. Deja, trūko Sabonio ir Kurtinaičio ir... susižaidimo.

Į šio atrankinio turnyro antrąjį 8 komandų ratą pakliuvo: Lenkija, Gudija, Latvija, Estija, Kroatija, Ukraina, Slovėnija ir Bosnija. O mums belieka tik braukti ašaras...

Pasibaigus antrajam ratui, į Europos krepšinio pirmenybes, vykstančias nuo birželio 22 iki liepos 4 Vokietijoje, galutiniai pakliuvo šios 5 komandos: Slovėnija, Kroatija, Latvija, Estija ir Bosnija.

amb

Bostono lituanistinės mokyklos šiemetiniai abiturientai. Iš kairės: Justas Grinius, Meguto Hustas, Dana Pauliukonytė, Daina Senūtaite, Gailė Aukštikalnytė, Daina Budreckytė ir Varpas De SA Pareira

PRISIMINIMO DIENA

Prisiminimo Dienos apeigos buvo pravestos Clevelando Šv. Jurgio bažnyčios pastate. Trimitui aidint klebonas kun. Juozas Bacevičius perskaitė amžinybės iškėlimo ramovėnų, šaulių ir karo veteranų pavardes. Mišių metu klebonas prasmingu pamokslu pabrėžė šventės svarbą. Po Mišių parapijos salėje buvo Katalikų karo veteranų 613-to posto narių ir svečių pusryčiai, po kurių kalbėjo posto vadas R.L. Williamson. Ramovėnų vardu sveikino Vyt. Januškis. Staigmeną padarė Clevelando vilkiukų 136-ji dr. vė, kurios nariai su vadovu D. Fastzkie atliko savo gerą darbą – atnešdami pusryčių dalyviams į stalą maistą. Posto vadas jiems už tai padėkojo. Už pasidarymus 613-tam postui įgyvendinti atžymėjimai buvo įteikti – J. Pike, B. Bilhart, J. Milikas ir 613-to posto kapelionui kun. J. Bacevičiui. Vienai iš posto tartininkių Susan Milikas buvo įteiktas pastarųjų metų iškiliosios pilietės atžymėjimas.

Ger.J.

TAUPA bus uždaryta liepos 3-čią ir 4-tą dienomis.

IGNAS VERBYLA,
PRISIMINDAMAS PRIEŠ
ŠEŠERIUS METUS MI-
RUSIĄ SAVO SESERĮ
URŠULĘ Dirvai paremti paaugojo 50 dol.

PARENGIMAI

1993 M.

• LIEPOS 11 d. – sekmadienyje 12:00 p.p. Žalgirio šaulių kuopa rengia gegužinę prie ežero Beachland Parke – 17815 Canterbury Rd.

• LIEPOS 18 d. Šv. Jurgio parapijos GEGUŽINĖ – Šv. Jurgio sodyboje 11:30

• LIEPOS 24 d. Kultūrinio darželio tradicinė vakaronė Gwinn Estate

• RUGPJŪČIO 1 d. sekmadienyje 12:00 p.p. LKVS-gos "RAMOVĖ" rengia gegužinę prie ežero Beachland Parke – 17815 Canterbury gatvėje.

• RUGPJŪČIO 15 d. sekmadienyje DIRVOS GEGUŽINĖ Apanių sodyboje.

• RUGSĖJO 11 d. Lietuvių Namų 20 – metų sukakties balius ir varžytinės. 7 v.v.

• RUGSĖJO 25 d. Pabaltiečių Vakaras. Ruošia lietuviai latviai ir estai.

• SPALIO 2 d. 7 v.v. Koncertas The Singing Angels Dievo Motinos auditorijoje.

Clevelando Žaibo jaunučių D (1980 m. gimimo ir jaunesnių) krepšinio komandos, laimėjusios pirmą vietą šių metų lietuvių pirmenybėse Detroite, pirmas penketukas: Iš kairės: Jeff Petrulis, Matas Laniauskas, Pilypas Taraška, Mikas Rukšėnas ir Mindaugas Idzelis. Antroje eilėje iš kairės: Vidas Tatarūnas Žaibo pirm. ir vyriausias treneris; Arūnas Apanavičius, treneris; John Morris, treneris.

Clevelando Žaibo jaunučių E (1982 m. gimimo ir jaunesnių) I-ji krepšinio komanda dalyvavusi 1993 m. lietuvių pirmenybėse Detroite. Iš kairės: Kęstutis Kalvaitis, Kęstutis Aukštuolis, Tadas Tamošiūnas, Simas Laniauskas ir Saulius Kliorys. Trūksta Pauliaus Rukšėno ir Aido Idzelio. Antroje eilėje iš kairės: vadovai: Vidas Tatarūnas, Russell Bollam ir Gediminas Puškorius.

Visi, kurie skelbiasi Dirvoje
niekad nesigali

- Siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Estiją
- Pinigu persiuntimas
- Air cargo
- Maisto siuntiniai

VISA TAI -

atlanta IE
Trumpiausias kelias gimtinėn

639 East 185th Street
Euclid, OH 44119

Telefonas (216) 481-0011

Dirbame: antr. - penkt. nuo 9 v.r. iki 5 v.v.,
šeštadienį nuo 9 v.r. iki 2 v. popiet

Pagrindinis atlanta IE ofisas - Chicagoje

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
938 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street * Cleveland, OH 44119
481-6677

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *

* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

KAIP LIETUVOJE RUOŠIAMASI SUTIKTI POPIEŽIŲ

Edvardas Šulaitis

Taip gražinamas privažiavimas prie Aušros Vartų.

Šių metų svarbiausiuoju įvykiu Lietuvoje žada būti pirmasis popiežiaus vizitas mūsų tėvynėje. Jam jau senokai kruopšiai ruošiamasi, o mūsų tautiečiai vis galvoja, kur bus randama pinigų šio vizito išlaidoms padengti. Kai kurie net teigia ir klausia ar šiuo sunkiu Lietuvai ekonominiu laikotarpiu iš viso reikia priimti šį, nors ir labai reikalingą ir laukiamą svečią, siūlant palaukti "geresnių" laikų.

Bet šiaip ar taip vieni ar kiti begalvotų, Šventas Tėvas jau yra pakėlęs sparnus į Lietuvą, kurioje, kaip jis pats anksčiau išsireiškė, yra jo "pusė širdies". O pačioje Lietuvoje sujudimas yra didžiulis. Galima sakyti ten "iš kailio" nerimasi, norint kad garbusis svečias matytų Lietuvą galimai gražesnę.

Kuomet teko viešėti Šiluvoje ir jos artimose apylinkėse, visur patyriau popiežiaus laukimo dvasią. Šiluvoje kelias, kuriuo popiežius važiuos, jau padengtas kieta danga, o miestelio pakrastyje statoma aikštelė, kurioje nusileis popiežiaus malūnsparnis ir ten bus pasitikimo iškilmės. Būnant Tytuvėnų (netoli Šiluvos) bažnyčioje kunigas po pamokslą ragino tikinčiuosius aukoti bažnyčios atnaujinimo darbams, nors čia popiežius vargu ar turės laiko sustoti. Šioje tolimoje provincijos vietovėje (Šiluvoje) yra laukiama apie pusės milijono maldininkų.

Labiausia susidomėjimo

rodoma Vilniuje, kur tikimasi net milijono svečių, kuomet popiežius iš Vatikano su savo palyda čia viešės. Teko matyti išraustą gatvelę, kuri veda į Aušros Vartus. Čia ankstesniais metais vyravo ramybė ir susikaupimas, kur maldininkai ramiai čia užklydę sumesdavo maldą, pakėlę akis į šv. Mergelės paveikslą. Šiandien ši gatvelė taip išrausta, kad per ją sunku pereiti, o apie pravažiavimą nėra kalbos.

Čia statybos darbus vykdo bendrovė "Vigasta" ("Vilniaus gatvių statyba"). Keičiama gatvės danga, dedamas naujas apšvietimas. Archeologams čia irgi yra darbo, nes atkasti du gatvės lygiai ir rastos smulkėsiųjų akmenėlių grindinys, kaip sakoma, išlikęs net nuo XV amžiaus.

Kai kurie mūsų tautiečiai teigia, kad anksčiau tokių statybų būdavo galima susilaukti, kada ruošdavosi iš Maskvos atvykti koks nors komunistų partijos ponas. O dabar gerai, kad Vatikanas savo galvą atsiunčia, tai tik tokiu atveju galima tikėtis kokių nors pagerinimų.

Dar gegužės pabaigoje popiežiaus kelionių vyr. organizatorius atvykęs į Vilnių suderino jo apsilankymo Lietuvoje galutinį maršrutą. Pagal jį, popiežius Lietuvoje lankysis rugsėjo 4-8 dienomis. Popiežiaus lėktuvas su didele palyda nusileis Vilniaus aerodrome rugsėjo 4 d. ir čia sekančią dieną Vingio parke atnašaus šv. Mišias. Po

GERBIAMAS

REDAKTORIAU,

Liepos 2 d. man darys sunkią, šešias valandas užtruksiančią operaciją. Tad nežinau kiek laiko ims kol atsigausi ir užtektinai sustiprėsiu, kad galėčiau toliau "Dirvai" paruošti politinių žinių pranešimus – Europoje ir Pasaulyje. Bet kai tik pajėgsiu, pažadu toliau tęsti šį išipareigojimą, kurio prašė dr. L. Kriaučeliūnas.

Su pagarba Vladas Būtėnas.

Mūsų geram bendradarbiui Vladui Būtėnui – V.R., laukiančiam sunkios operacijos, linkime ją sveikai išgyventi ir greit prie rašymo darbų sugrįžti.

Dirvos redakcija

MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMO

griežtųjų mokslų skyrius kviečia chemikus, fizikus, biologus, matematikus ir kitų gamtos mokslų specialistus pasiūlyti pranešimus šio skyriaus sesijoms. Skambinkite (401-884-9572) skyriaus programos vedėjui Donatui Šatui, arba rašykit jam adresu 99 Shenandoah Rd., Warwick, RI 02886.

VIII Mokslo ir Kūrybos simpoziumas vyks Chicagoje lapkr. 25-28 d. Apie dalyvavimą kitų mokslo šakų sesijose galima sužinoti pas K. Keblį (504-751-1252).

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

lietuvių kalba vėl girdimos šeštadieniais ir sekmadieniais 12040 banga, 7 val. vakaro. Kitomis dienomis, ta pačia banga ir tuo pačiu laiku, žinios iš Lietuvos girdimos anglų kalba. Kodėl lietuvių kalba žinių neduodama kitomis savaitės dienomis – nepranešama.

Kiek anksčiau tokių žinių siuntimui buvo naudojama 11750 banga. Ją labai trugdė iš seno veikianti Anglijos BBC stotis. Kol kas naujoji 12040 banga netrukdoma.

to lankysis Kaune, Šiluvoje, Kryžiaus Kalne.

Popiežiaus apsilankymui Lietuvoje ruošti komitetas pakvietė ir išeivių vyskupą iš JAV, vysk. Paulių Baltakį koncelebruoti šv. Mišias kartu su popiežiumi. Į iškilmes Lietuvoje, vyksta ir nemaža maldininkų iš JAV. Šalia gausiaus būrio maldininkų, laukiama ir bent 500 žurnalistų iš užsienio, jų tarpe nemaža televizijos bei radijo darbuotojų, nes pamaldas žada transliuoti į daugelį pasaulio valstybių.

Taigi popiežiaus vizitas tikrai žada būti didelis įvykis Lietuvoje ir nevien tikinčiųjų tarpe. Tai bus ir didelė visuomeninė manifestacija, kurios Lietuvoje vargu ar yra buvę.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos

CHICAGOS SKYRIAUS GEGUŽINĖ,

rengiama 1993 m. liepos 11 d.

(Sekmadienį),

Ateitininkų namų ažuolyne, Lemonte.

Programa: gera nuotika, jokių paskaitų, karšti pietūs, laimėjimai, lietuviška muzika, baras.

Visi kviečiami, visi laukiami.

Pradžią 1 val. p.p.

Skyriaus nariams primenama, neužmiršti drauge atsivežti laimėjimų dovanas...

Skyriaus valdyba

MATUI IR PETRUI ŠALČIAMS ATMINTI ATIDENGTA LENTA

Prienų rajono Čiudiškių kaimas rašytiniuose dokumentuose paminėtas prieš 250 metų. Jame, jei ne anksčiau, tai nuo to laiko tikrai yra gyvenę Šalčiai. Prieš trejetą metų čia buvo paminėta plačiai žinomo keliautojo ir žurnalisto Mato Šalčiaus 100 metų gimimo suaktis. Šiais metais sukako 100 metų kaip gimė įžymus prieškarinės Lietuvos kooperacijos organizatorius ir teoretikas, Kauno ir Vilniaus universitetų profesorius (ir pastarojo, pirmutinis sulietuvinto Universiteto senato išrinktasis prorektorius), Lietuvos mokslų akademikas Petras Šalčius.

Gegužės 30 dieną abiems broliams Matui ir Petrui Šalčiams Čiudiškių kaime, prie namo, kur jie gimė ir praleido savo jaunystes, Prienų kraštotyryninkų iniciatyva, vadovaujant pirmininkei Antaninai Aleknavičienei, atidengta paminklinė lenta. Jos atidengime dalyvavo Mato Šalčiaus jauniausia iš keturių dukrų Raminta Savickienė, Petro Šalčiaus sūnus Algimantas su žmona Nijole, Lietuvos vartotojų kooperatyvų sąjungos pirmininkas Petras Šimanskas su žmona, Petro Šalčiaus archyvo globėjas profesorius Mindaugas Strukčinskas su žmona Aldona, Prienų kraštotyryninkai ir kooperatininkai, Mato Šalčiaus Vardo klubo pirmininkas p.Venys, apylinkės gyventojai, giminės. Šalčių gimtinę valdo vy-

riausiojo brolio Juozo Sibiro tremtinys vyriausias sūnus Jurgis. Po pranešimų ir pasisakymų apie akademiko Petro Šalčiaus nuopelnus mūsų kraštui, susirinkusiems koncertavo iškilus Veiverių muzikos mokyklos ansamblis.

M. Strukas

PAMINĖS SIMANĄ DAUKANTĄ

Šių metų spalio 28 dieną sukanka du šimtai metų, kai Kalvių kaime, Skuodo rajone gimė didysis Lietuvos istorikas, rašytojas, švietėjas, tautos gaivintojas Simonas Daukantas. Sudaryta jubilienė programa. Svarbiausia jos pozicija – pradedami leisti Simono Daukanto akademiniai raštai. Jie apims daugiau kaip 20 tomų.

IŠ TORONTO PRANEŠAMA,

kad per Generalinio konsulo H. Lapo įstaigą jau užsisakyta 101 traktorius Lietuvos ūkininkams.

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

2129 Knapp Street
Brooklyn, New York 11229-5697

NEW YORKAS – VILNIUS
viena kryptimi pigiausi bilietai vasaros metu – \$498 plus taxai.

"Vytis" 718-769-3300
arba 1-800-952-0119.

(22-25)

		INTERPOSTMIR CO.	
		108 Molnar Dr. West Seneca, NY 14224 Tel / Fax: (716) 675-7666	
		SUMMER SPECIAL	
Parcel 1:	(22 lbs.) sugar (22 lbs.) rice (22 lbs.) flour	PRICE \$ 65.00	
Parcel 2:	(3 gal.) vegetable oil	\$ 39.00	
7% service +			
Money: min. \$100. – \$17. home delivery			
2 WEEK DELIVERY GUARANTEED !!!			
SEND YOUR ORDER BY MAIL TODAY!!!			